

בעודשי"ת

שפע חיים

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פרשת כי תשא - פורים דמוקפין - תשפ"ה

גליון ב' אלפים ק"ע

שנה מ"א • גליון כ"א

יוצא לאור ע"י

מכון הוצאה לאור "שפע חיים"

אגוד חסידי צאנז

רח' דברי חיים 5 • קרית צאנז נתניה

טלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

בעידן רעוא דרעוין ש"ק פרשת כי תשא תשל"ו

- נשמות בני ישראל יכולות להרגיש בזמן שיש התערורות רחמים בשמים או שיש תוקף הדינים.
- כשאדם מתעורר לבכות ולקונן על החורבן, ירגיש בזה גם שמחה שמרגיש את הבכי למעלה ושמעוררים אותו מן השמים.
- בעת גזירת המן היה הסתר פנים ואף הצדיקים לא ידעו מהגזירה זולת מרדכי, אולם לא הניחו לו לגלות הדבר.
- גודל הסכנה כאשר מסתירים הסכנה ואת מדת הדין מעיני הצדיקים שלא יוכלו לעורר רחמים.
- ענין המנהג ללבוש פרצופין בפורים, לרמוז על גודל ההסתר פנים שהיה אז.
- תענית אסתר לפני פורים להורות על החשיבות להתפלל עוד קודם בוא הצרה.
- מהרי"ל לא אמר הלכה, כיון שהיה עסוק בהמתיק הגזירות בשמי מעל.
- בני הכפרים בחינת כופרים מורה על פשוטי עם שאינם עוסקים בתורה ועל כן צריכים להקדים ולהתפלל.
- הגאולה תבוא בזכות הצדקה, ועל זה מורים בהקדמת הקריאה לבני הכפרים שמספקין מים ומוזון לאחיהם שבכרכים.
- לעסוק בתורה קודם סעודת פורים להורות שמקבלים עול תורה ועוזבים את הרדיפה אחר ממון שזה היה הפגם בימי אחשורוש.
- הרוצה שיתקיימו נכסיו לא יבטל מן התורה עבור כך אלא ילמד מחודש אדר דאין לבטל מן התורה.
- אף אלו שאינם יכולים ללמוד כל ימות השבוע, על כל פנים את יום השבת יקדישו ללימוד התורה.
- צדיקים זכו להרגיש קדושת שבת כבר בבוקר של יום ו'.
- על האדם לצפות לשבת קודש ואז יזכה להתעלות בתורה ובקדושה.
- הבדל בין שבת קודש ומועדי ישראל ליום אידם, ניכר רק כששומרים שבת כראוי.
- אלו השומרים שבת כדת קשה להם להיפרד מן השבת ואומרים ווי אבדה נפש.

*

בשולחן הטהור דסעודת פורים תשל"א

- הלוואי ואנו קרוצי חומר נהיה טובים כלפי השי"ת אפילו בחלק אחד מני מיליארדים כמו שהוא ית"ש טוב לנו.
- חרבונה לא אמר לפני המלך גם הנה העץ אשר עשה המן למרדכי וגו' מפני אהבת מרדכי אלא רק משנאתו את המן, ועל זה כבר יש לו איזה זכות והוא זכור לטוב.
- מכך יש ללמוד קל וחומר בן בנו של קל וחומר, שכל יהודי אף השפל ביותר אם הוא רק שונא את הגוי האנטישמי בגלל שהוא שונא אותי היהודי, גם הוא זכור לטוב.

- אפילו כאשר כבר רואים את הישועה בגלוי, חשובה היא כל פעולה לטובה שעושים כדי לחזור בתשובה לה' ומקבלים על כך שכר.
- ענין הפלת הגורל להורות בא שבאשר השי"ת לוקח לחלקו וחבלו את היהודים, הוא לוקח אפילו כאלו שיהיו ח"ו במדריגה שפלה.
- חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, להורות שביום הזה בגין אותו פור שהפיל המן הרשע, הרי הן זה שמתנהג כארור המן והן זה שמתנהג כברוך מרדכי, כולם שוים במעלתם.
- ונהפוך הוא אשר ישלטו 'היהודים המה', היינו גם אלו שמשבחים אותם רק בכך שלכל הפחות הם יהודים, אף להם תהיה שליטה בשונאייהם.
- כמה פירושים על פי סוד על 'זנהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאייהם'.

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

להיות עושים את יום ארבעה עשר לחודש אדר ואת יום חמשה עשר בו בכל שנה ושנה

- פורים המשולש מסוגל לגאולה ולבית השלישי.
- השמחה בפורים דמוקפין מורה על הציפיה לגאולה.
- בפורים המשולש מקיימים את 'זאימא בשיבסר'.
- הפגם של יהודי שושן הבירה שלא התאבלו על ירושלים והלכו לשוב בסעודתו של אחשורוש.
- תיקון לזה ביום שושן פורים שנתקן לכבודה של ירושלים.
- פורים הוא על העבר ושושן פורים הוא על העתיד.
- פורים לא נקבע ליום טוב מחמת הצער שהיה להם שאי אפשר לבנות את בית המקדש.
- לכן קבעו יום נוסף לכבודה של ירושלים.
- הציפייה לגאולה לאחר כל שנות הגלות היא התקוה לגאולה.
- לאחר יום הפורים שלא נקבע ליום טוב כיון שלא יכלו לבנות את בית המקדש, אנו מודים לה' ביום השני על שלא אבדנו את האמונה.

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

הרימו תרומותיכם בעין יפה וברוח נדיבה

במגבית ימי הפורים

למען הפצת מעיינות הקודש

בגליונות דברי התורה מדי שבת בשבתו ומועד במועדו

*

לתרומות בכרטיס אשראי – לפנות לטלפון 052-71 40042

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

בעידן רעוא דרעוין ש"ק פרשת כי תשא תשל"ו

וזאת מבלי שיהא לו עתה שום דבר המעיק על לבו, אלא הרגשת הנפש שנפשו עגומה עליו וגם הגוף נתרגש מזה, עכת"ד.

ובן איתא בספר נשמת חיים - שחיברו הגאון מוה"ר מנשה בן ישראל זצ"ל, שהיה חוקר אלוקי ומגדולי ישראל ומגאוני ארץ בדורו, וכל ספרו מיוסד להוכיח את מציאות הנשמה האלקות שיש בתוך האדם ושהיא למעלה מגדרי הטבע, וכחיבורו השפיע למוטב להשיב לב תועים אחר זמן הגירוש מלונדון, והוא חיבר כמה ספרים קדושים, והחיד"א מוזכרו (שם הגדולים, חלק ספרים, מערכת ג, אות מח) - שכתב שם (עין מאמר ג, פרק ה) דכמה פעמים יש שאדם מתחיל להרגיש בפתע פתאום שהוא נופל לעצבות וקדרות ומרה שחורה, ולאחר זמן נודע לו דבשעה זו אירע איזה צרה לבנו או לאחד מקרוביו, שנסעו באניה בלב ים וכמעט שטבעו וכדומה, ואף שהאב נמצא בביתו מרחוק, הריהו מרגיש כמה שקורה לבנו אהובו בריחוק מקום. וזאת כי לנשמות יש התקשרות זה עם זה, כפרט נשמות האב והבן שיש להם התקשרות יחד, וכשחסר איזה דבר לאחד מהם מרגיש בזה גם השני, עכדה"ק. ובעין זה מבואר בחז"ל (כבא

בתורה כ"ק (שמות לא, טז-יז) ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם, בני ובין בני ישראל אות היא לעולם כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וכיום השביעי שבת וינפש.

וצריך ביאור אומרו לעשות את השבת, וגם להבין היאך משמירת השבת של בני ישראל יש אות לכל באי עולם כי ה' עשה שמים וארץ וכל אשר בם.

*

נראה לבאר על פי מה שאמר הרה"ק צדיק תמים רבי הלל מקאלאמיא זי"ע, דיש ראייה מוחשית על אמונתנו בקדושת ישראל עם קרובו, מזה שרואים לעתים קרובות אדם מישראל שפותח פיו בשירה ובזמרה וכל כולו נהיה מלא שמחה בפנימיות, והוא רוקד ומפוז בשמחה וצהלה ללא כל סיבה, ואין זה ענין טבעי אלא הרגש רוחני מתוך שהתבונן והעמיק במושכלות ונשמתו הקדושה התעלה בשמחה עילאית, עד שגם הגוף מרגיש רגשי שמחה וחדוה. וגם מאידך גיסא, יש יהודי שאומר מזמורי תהלים ולפתע נפתחים עיניו מקור דמע באין מעצור לרוחו הסוערת,

של יין כדי שתמרף דעתו שנאמר תנו שכר לאובר ויין למרי נפש.

*

בדבר הזה הוא גם בענין גלות ישראל בכלליות, ועל זה אומרים בתיקון חצות וכן מבואר בשערי ציון (תיקון שלשה משמרות) דהשכינה הקדושה מייללת וצועקת בחצות הלילה, וכל העולמות העליונים מתרעשים לקול צעקותיה. ואלמלי היו גם עדת ישראל חולצים מגעליהם ויושבים לארץ בקול בכי ונהי לעורר רחמים על עם ה' ועל בית ישראל כי נפלו בחרב, ועל כבוד שמים המחולל בעמים כי בפשעים שולחה אמכם (ישעיה ג, א), כי אז היה נעשה התעוררות גדולה בשמים וכל פמליא של מעלה היו אומרים עמהם תיקון חצות.

ובתקדמה לספה"ק מגלה עמוקות (ד"ה ובהגיע תור) מובא שפעם כשישב בעל המגלה עמוקות וקונן בתיקון חצות, בא אליו אליהו הנביא והודיע לו שהמלאכים אומרים כעת שירה באותו ניגון שהוא אומר תיקון חצות. ובפשטות נראה שהודיעו לו בזה על גודל ההתעוררות שנעשה בפמליא של מעלה מאמירתו תיקון חצות, עד שאף מלאכי המרכבה שינו את נוסח שירתם מקול שירה וזמרה לקול בוכים, אך להג"ל יש לומר עוד דבאו להודיע לו כי עכשיו שעת רחמים ושימשוך בבכייתו לעורר את הגאולה כי אם לא עכשיו אימתי.

ובעין מה שנדפס בשל"ה הקדוש (מסכת שבועות, פרק נר מצוה) המכתב ממחר"ש אלקבץ והחבריא

בתרא מ, ב וברש"י ד"ה כלילי) בחברי איוב שידעו כל אחד מצער חברו.

ובוודאי דאלו שיש להם נשמה גבוהה יכולים להרגיש גם אם יש התעוררות רחמים בשמים או אם מדת הדין מתוחה ח"ו, וכגון מה שרואים בשעת תקיעת שופר דאף אנשים פשוטים ביותר שרויים בהתעוררות ואין עוסקים אז בהוללות וקלות ראש. ובספרי תלמידי הבעש"ט מבואר (עיין בעש"ט עה"ת, פרשת לך, אות יא ובמקור חיים שם, אות יא) דאם נופל בדעת האדם איזה מחשבת מינות הרי זה הוכחה כי באותה שעה דנים אותו בשמים למיתה בבחינת ונכרתה רח"ל, וכן אם נופלים בדעתו הרהורי עבירה מבלי יכולת לבטלם סימן הוא שגורש מחצר המלוכה ונסתלק ממנו צלם אלקים רח"ל. וכן מבואר בשאר ספרים הקדושים (עיין נצח חסד, אבות א, ז) איך שממקרי גופו יכול אדם לידע כמה דנים אותו בשמים ממעל. ויש בזה דברים מופלאים מסוד ה' ליראיו, ואף מזדמן לפעמים גם אצל אדם מפשוטי עם, אשר מן השמים שולחים לו הרגשה שיכיר את המצב ומעוררים אותו מה לך נדרם קום קרא אל אלקך (וינה א, ו).

אמנם כל זה הוא לפני שנגזרה הגזירה, אבל אם כבר נגזרה גזירה ח"ו ואין רוצים שיחזור בתשובה, אזי מפילים עליו תרדמה והוא תמיד עייף בלי שום התעוררות, כיון שאם יתעורר ויצעק לפני מלך רחום והגון אולי ישוב ונתם על הרעה, ולכן משתקים את הרגשותיו, וכעין מה דמצינו (סנהדרין מ, א) דהיוצא ליהרג משקין אותו קורט של לבונה בכום

ישראל נתון בסכנה מגזירות חורבן ושמד העומדים לגדור ח"ו, ורוחו מרגשת ושומעת את הקולות והלילות בנבהי מרומים, קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה (ירמיה לא, יד), והוא מתעורר וקם מממתו לקונן ולהוריד כנחל דמעה מאין הפוגות. אמנם יחד עם זה הוא גם שמת, כי רואה סימן של התעוררות רחמים בהא גופא אשר מן השמים מעוררים אותו שירגיש ויבכה בבקשת ישועה ורחמים, דזהו סימן כי לא אפס תקוה וקרובה הישועה לבוא, ושעת הכושר היא לעורר רחמי שמים.

זזה שאמר, קומי רוני בלילה לראש אשמורות, דישנם עוד שני אשמורות של הלילה ואף על פי כן אין האדם מרגיש שעיפות שולמת בו אלא הוא קם לבכות ולקונן עד אור הבוקר, ועל עצם הדבר הזה קומי רוני בשמחה ורננה כי סימנא מילתא היא דקולו ערב לפני המקום, ומעוררים אותו למה אתה מחשה קומי רוני בלילה. ומזה שיש לו לאדם התעוררות הנפש ומקיים שפכי כמים לבך, זהו סימן שהוא נוכח פני ה' ולא גורש מחלק אלוקי ממעל ולא נפסק הקשר עליון ממנו לשכינה הקדושה ולתורה הקדושה, ובשעה שיש בכיה במרומים אצל השכינה הקדושה ופמליא של מעלה גם לבו מתעורר לבכי, ולכן יגיל ברנה וחדודה על זה שאין הוא בגדר תנו שכר לאובד ויין למרי נפש.

וזזהו על דרך מאמרו של רבי חנינא בן דוסא (ברכות לד, ב), אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקובל ואם לאו יודע אני שהוא מטורף, דאם רואה אדם שאינו יכול לישון ולבו מושכו לומר

קדישא, שביושבם יחד בליל שבועות שמעו קול השכינה הקדושה מתחנת אליהם שיתאמצו בעבודתם כדי להעלותה. וכן יש מכתב מהשכינה הקדושה להגה"ק רבי מרדכי באנעט זצ"ל (נרפם בסוף ספרו שו"ת פרשת מרדכי) שפותחת אליו בלשון חביבי וידידי וכו', דכידוע באותה תקופה החל כח הטומאה של תנועת ההשכלה, ונזרקה אליו פתקא מן שמיא מהשכינה הקדושה להציל מצב הדת ולעורר את הגאולה. והדברים מבהילים על הרעיון אך שהצדיקים הקדושים יורדי המרכבה כל אחד לפי מדרגתו ושורש נשמתו היה לו כח בעולמות העליונים.

*

בהאמור יפורש הכתוב (איכה ב, יט), קומי רוני בלילה לראש אשמורות שפכי כמים לבך נוכח פני ה', ודקדק זקה"ק זי"ע בישמח משה (פרשת מצורע, עה"פ בקרבכם לפני; ועיין ייטב פנים, מאמר יפה לעינים, אות יח) דלשון רנה יש לה ב' פירושים, דכאן משמעו בכיה ומאידך הוא לשון שמחה כמאמר הכתוב (ישעיה נה, א) פצחי רנה וצהלי, עיי"ש לדרכו בקודש, ולהבין בעי לשמחה מה זו עושה בשעה שקם לשפוך כמים לבו ולהוריד כנחל דמעה.

אלא דהאדם נופלת עליו שינה קודם חצות הלילה מחמת רוב היגיעה והעמל במשך כל היום על התורה ועבודת הבורא, ואף על פי כן בהגיע שעת חצות אינו יכול לישון עוד, כי אך ישכב וערבה שנתו כאשר שכינתא בגלותא ותורה הקדושה חוגרת שק וכבוד השי"ת מחולל בעמים, וכלל

היה להם איזה הרגשה. והגם כי לא יעשה ה' אלקים דבר כי אם גילה סודו אל עבדיו הנביאים (עמוס ג, ז), מכל מקום היה אז מצב של ואברה חכמת חכמיו ובינת נבוניו תסתתר (ישעיה כמ, יד), דכיון שנגזרה גזירה נאסר לגלות מסתורין דמלכא ומי שיגלה ילקה בשתינ פולסי דנורא (עיין בבא מציעא פה, ב).

ומי לנו גדול מהבעש"ט הקדוש זי"ע, וידוע המעשה מעלילת דם שהיה בעיר שדה לבן שנאסרו אז כמה מאנשי העיר, וגם אחרי שלא היו יכולים לעמוד בנסיון והמירו דתם שרפו אותם בחיים, וגודע הדבר להבעש"ט ביום ו' בבוקר לאחר מעשה, ואמר שלא גילו לו מן השמים את הגזירה, והרעיש עולמות על זה והסתגר בחדרו כל היום בהשתמחות על הארץ בבכיות ויללות, ולא הלך לטבול, וגם משקידש היום לא יצא מחדרו ולא קידש על היין ולא אכל סעודת שבת, ומדי פעם נשמע קולו אומר ברוך הבא אברהם אבינו, ברוך הבא יצחק אבינו וכו', ורק סמוך לאור היום יצא מהיכל קדשו לקבלת שבת. וסיפר אחר כך שהלך בכל העולמות העליונים, ובכל מקום בואו התחבאו המלאכים מפניו מרוב בושה, והאבות הקדושים באו אליו לבקשו שיפסיק מבכיותו ולא רצה, ועד שהם"מ הבטיח לו שמעתה לא יהיה עוד גזירת שמד, והמעשה ידוע באריכות (עיין שפע חיים, דרשות חומש רש"י תשד"מ, פרשת ויחי, עמ' קכו-קכח) והדברים עתיקין.

והנלמד מזה דיש זמן שהבורא כל עולמים רוצה לגזור גזירה באין אומר ואין דברים, וכמו בשעת הריגתו

תיקון חצות ואמירת תהלים ותפילות ותחנונים וללימוד התורה שכל זה נעשה שגור בפיו, הרי זה הוכחה שהוא מקובל ושעבודתו רצויה לפני המקום, ואולם אם רואה כי תרדמה נופלת עליו וכל היום רוצה רק לישון בלי שום התעוררות, ילמד מזה שהוא זקוק לרחמים גדולים.

*

אמנם כאשר הגזירה יוצאת כבר, מעלימים הדבר גם מהצדיקים שלא ידעו בבירור, וכך מצינו בשעת גזירתו של המן הרשע שנאמר (אסתר ג, טו) והמלך והמן ישבו לשתות והעיר שושן נבוכה, והמנהג לקרוא פסוק זה בניגון של איכה. וכפי הנראה ממשמעות הכתובים לא ידע אז שום אדם מדבר הגזירה, ואף אסתר שישבה בבית המלכות לא שמעה דבר, והגם דכפי הנראה אחרי כל השנים שהיתה שם כבר הבחינו המקורבים אליה והכירו בה סימני יהדות - דלחד מאן דאמר (מגילה יג, א) אכלה רק זרעונים - מכל מקום לא באו להודיע לה על הגזירה שנגזרה על עמה ומולדתה, כי גם הם לא ידעו מחמת שעדיין שום יצור לא ידע, ומבואר במפרשים (עיין במלבי"ם) דגם הרצים אל כל מדינות המלך יצאו בהסתר ובהעלם מעיני הציבור.

אך אף על פי כן והעיר שושן נבוכה, שבני א-ל חי הרגישו בפתע איזה רוח מבוכה של עצבות ומרה שחורה, ולא ידעו מה זה ועל מה זה. וגם צדיקי עולם שהיו שם מתלמידיו של מרדכי, והחרש והמסגר חכמי התורה שגלו עם יכניה מלך יהודה, אף הם לא ידעו ורק

רחמים. ומכל מקום שם בשער המלך הקיש מרדכי על שערי רחמים ופעל לשבור ולהסיר את ההסתר, ואז נודע הדבר גם לשאר הצדיקים שיש להם כח בשמים, ובכל מדינה ומדינה מקום אשר דבר המלך ורתו מגיע (שם, ג), היינו אלו שיש להם דעת תורה ודבר המלך ורתו מגיע אליהם על ידי כרוזים ששומעים בעולמות העליונים, נעשה אבל גדול ליהודים וצום ובכי ומספד וגו'.

*

בזה יבואר מה שתקנו חז"ל (מגילה ג, ב) מיחייב איניש לבסומי כפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, והוא פלאי שהרי ענין המשתה ושמחה הוא להודות על הנס, ואם בא למצב שכרות הרי אינו יודע כלל לשמוח בנס שנעשה לישראל. ואכן שמעתי דממעם זה נהגו צדיקים שמחה גם בשיתסר ושיבסר, בהיות שבי"ד ופי"ו קיימו בעצמם עד דלא ידע, ונחסר קצת משמחת פורים ולכן עשו השלמה בשיתסר ושיבסר (עיין שפע חיים, רעוא דרעוין, פרשת ויקהל, מאמר ד, אות יא), ועל פי המבואר (עיין שו"ע אורח חיים סימן תרפ"ו) לגבי פורים שחל בשבת דשייך השלמה ביום ראשון, ועל כל פנים צריך ביאור למה תקנו לבסומי.

ולחנ"ל יש לומר דבא להורות על חומר הסכנה ונמילת הדעת שהיתה אז בשעת הגזירה, דאף הצדיקים שיש להם מהלכים בעולמות העליונים, ובדרך כלל עומדים בפרץ שלא יעשו רעה לבני ישראל, נעלם מידיעתם דבר הגזירה. וכמו שהיה בשעת חורבן בית המקדש שצעק ירמיהו הנביא (ירמיה כ, ז)

של רבי עקיבא, כאשר שרפי מעלה צעקו במרה זו תורה וזו שכרה, ענתה בת קול משמים אם אשמע קול אחר אהפוך את העולם וכו' גזירה היא מלפני (פיוט אלה אזכרה במוסף ליה"כ), כי כך עלתה במחשבה לפניו ואסור להתערב. וכדי שלא יהא הקב"ה גוזר גזירה והצדיק מבטלה (מועד קטן טו, ב), מעלימים את הגזירה מידעת הצדיקים. ואמר הכתוב והעיר שושן נבוכה, ויש לומר דשושן רומז לשושנה עליונה (עיין ריח הדואים, מגילה י, ב ד"ה ריב"ל פתח), וכולם היו שרויים במבוכה ולא ידעו דבר, אבל נשמותיהם הרגישו דיש איהו דבר שלא כשורה, ובוודאי הלכו לעולמות העליונים על אף שנאסר להם, ופרצו שערי השמים ונכנסו דרך חלונות, אבל לא הצליחו להשיג שום ידיעה.

ובמרדכי נאמר (אסתר ב, ה) איש יהודי היה וגו', ובמרדש (אסתר רבה ג, ב) אל תקרי יהודי אלא יחידי, ושמו מרדכי בן יאיר, בן שהאיר עיניהם של ישראל בתפילתו, בן שמעי בן ששמע א-ל תפילתו, בן קיש שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו (מגילה יב, ב), דרק הוא ידע היכן להקיש ולבקש רחמים, ולו לברו נמסרו תעולמות חכמה. ומכל מקום גם עליו נאסר לגלות את הדבר, ועל כן יצא בתוך העיר ויזעק וזעקה גדולה ומרה (אסתר ד, א) מבלי לספר דברים כהווייתן רק שאג בקול ואמר, יהודים אנו וקוקים לרחמים רבים. ויבוא עד לפני שער המלך כי אין לבוא אל שער המלך וגו' (שם, ב), דאף הוא לא הורשה להיכנס לפני ולפנים בשער המלך מלכו של עולם, דבעת צרה כזאת אין מניחים אף לצדיקים לבוא בשערי

ליעקב ח"ו, אבל כאשר ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, אז עלול לבוא הצרה מבלי לידע ברגע שלפני זה מה עומד להתרחש, וכמו שהיה בימי אסתר. ונאמר בפסוק קודם לכן (דברים לא, יז) ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה, רצ"ל לפי שאין אלקי בקרבי ואין אנו דבקים בו ית"ש ופניו נסתרו מאתנו, על כן באו עלינו הרעות האלה בהיסח הדעת מבלי יכולת להקדים צעקה לגזירה ולהשכים בבוקר ולחלות פני א-ל במיטב הגיון אולי יחוס עם עני ואביון אולי ירחם.

ויבואר טעם המנהג לשנות המלבושים בפורים וללבוש פרצופין (עיין רמ"א, אורח חיים סימן תרצו, ח), וזקה"ק מוהרצ"א ז"ע בכני יששכר (מאמרי אדר, מאמר ט, אות א) הביא טעם לזה שנהגו להשתנות במלבושים שונים ולא ניכר הפנים של מי הוא עיי"ש. ובהאמור יש לומר דמורים בזה על המצב שהיה אז, דאף אלו שהיו במדרגת דע את אלקי אביך (דברי הימים א כח, ט) ובקיאין בשבילין טמירין דקוב"ה, ושהיה להם כח לגשת אל המלך, לפתע נחשכו עיניהם ונסתר הכל מהם והלכו נבוכים והרגישו דהמצב אינו טוב, אבל לא ידעו מה יולד יום ומה יקרה בעתיד.

*

בזמן כזה העיקר לקיים מאמרם ז"ל (סנהדרין מד, ב) לעולם יקדים אדם תפילה לצרה, כי לאחר שכבר באה הצרה וכבר נחתם הגור דין בחותם של דם, אז קשה מאד לבטלה (עיין אסתר רבה ז, יג) וזקוקים להתעוררות רחמים מרובים

פתיתני ה' ואפת, ובמדרש (פסיקתא דרב כהנא יג, יד; ילקוט, ירמיה א, רמז רנח) כל ימים שהיה ירמיהו בתוך ירושלים לא חרבה וכיון שיצא ממנה חרבה, וזה שירמיהו אומר פתיתני ה' ואפת שידלתני ואישתדלית אפקתני מן גו ביתא וחרבתיה עיי"ש, כי ירמיהו היה בכוחו לעמוד ולומר נשבע אני בשמך הגדול שאיני זו מכאן עד שתרחם על בניך, והיה יכול להיכנס לבית המקדש ולסרב לצאת משם אף אם ישרף, אבל מן השמים פיתו אותו לצאת והסתירו ממנו את הדבר. וכן בגזירת המן לא ידעו הצדיקים בין ארור המן לברוך מרדכי, כי מן השמים הכניסו אותם במצב של שכרות מבלי לדעת איזה רעה יצמח מגדולתו של המן הרשע. ועל דבר זה הרעיש הבעש"ט הקדוש בשעתו עד למרכבה העליונה, כי כן לא יעשה וזהו נגד משפט התורה, דאם כבר פוגעים גם בצדיקים המצב קשה מאד וההסתר פנים גדול עד מאד.

*

על זה אמרו (חולין קלט, ב) אסתר מן התורה מנין, ואנכי הסתר אסתיר (דברים לא, יח), כי בכל הזמנים מתבוננים הצדיקים באור פני ה' וזוהו הם מכירים את המצב, אבל כשיש הסתר פנים ח"ו או אינם יודעים אם יש פנים של זעם או אור פני מלך חיים, והאם זה מצב של וחרה אפי (שמות כב, כג) או של נענע לי בראשו (עיין ברכות ז, א). ויש בזה ענינים עמוקים שהצדיקים רואים תמיד את שם הוי"ה ב"ה וב"ש לפני עיניהם, ולפי הגוונים שהשם נראה להם הם יודעים אם עת לחננה או עת צרה היא

עמכם (ועיין שער יששכר, מאמרי אדר, מאמר ימי ששון, אות כד).

והענין בזה, כי הימים האלה נזכרים ונעשים בכל שנה ושנה (אסתר מ, כח), ובכל דור ודור עומדים עלינו לבלותינו, ולפני ימי הפורים מתעוררים הרשעים ושרי האומות לעורר הקטרוג באומרם (שם ג, ה-ו) ישנו עם אחד מפורד ומפורד בין העמים בכל מדינות מלכותך, ואף שדתיהם שונות מכל עם הרי את דתי המלך אינם עושים, שאינם מקיימים חוקי התורה הקדושה, ולמלך אין שוה להניחם ח"ו, היינו לטובת המלוכה של מלך מלכי המלכים הקב"ה, ואם על המלך טוב לייסד ולכוונן מלכותו אשר מלך בטרם כל יציר נברא, יכתב לאבדם ח"ו.

ולעומתם יש בכל דור גם בחינת מרדכי, אלו צדיקי אמת העומדים לפני כסא הכבוד לעורר רחמים ואינם זזים משם אף לרגע קט, והם טוענים דאם כדבריהם הרי צריך להחריב את העולם כולו וגם את עולם האצילות, ואין הצר שוה בנוק המלך (שם ג, ד), דלא אכפת לו למקטרג על העדר כבוד מלכות שמים, כי הלא אין מלך בלא עם. והובה היא בכל דור ודור על הצדיק יסוד עולם היודע דבר המלך ודתו, לעמוד על המשמר יומם ולילה ולהתהלך בחצר בית המלך החיצונה לבוא לפני שער המלך לדעת את שלום אסתר ומה יעשה בה, היינו מה שנעשה עם השכינה הקדושה וכנסת ישראל, דאסתר מורה על השכינה (מגלה עמוקות, פרשת ואתחנן, אופן קצה). ולכן לא היה המהרי"ל מגיד ההלכה בתענית

על ידי צדיקים גדולים להשיב רוע הגזירה.

ומטעם זה מתענים בתענית אסתר, אף שפורים הוא מימים טובים של מגילת תענית שאין מתענים לפניהם ולאחריהם (ראש השנה יט, א), לרמוז דאלמלי ידעו אסתר ושאר חכמי התורה שבדור כי המן הרשע וגם כנגדו המקטרג למעלה עומדים ומלשינים על עם ישראל ורוצים להשמיד להרוג ולאבד, כי אז היו מקדימים לקרוא צום לבקש רחמי שמים לבלותו מן העולם, ברם דא עקא שכבר נגזרה גזירה ונעלם הדבר מעיניהם. ולזה מקדימים להתענות קודם פורים, בשעה שמרגישים את המבוכה השוררת בעולם אך עדיין לא נודע הדבר אלא לבעלי הסוד, דכבר מאז מתחילים לשקוד על שערי רחמים לחלות ולהנן ממי שאמר לעולמו די שיאמר לצרותינו די.

*

נודע מנהג מהרי"ל (הלכות פורים, אות ג) שלא לומר ההלכה לפני הבחורים בתענית אסתר, ונתן סמך לדבר בפסוק (אסתר ב, כ) אין אסתר מגדת, וצריך ביאור ענין הדבר. ונראה לומר בהקדם עובדא דהוה אצל זקה"ק מצאנו זי"ע, שביום תענית אסתר הגיעו אליו גדולי ישראל וגאוני ארץ לשחר את פתחו, ולתמהון כל הנוכחים ענה להם זקה"ק שלום בשפה רפה ומיד חזר לעניניו, ודלא כדרכו תמיד לקבלם בכבוד הראוי לכבוד התורה. אמנם בלילה לאחר קריאת המגילה קבלם זקה"ק בסבר פנים יפות והתנצל בפניהם ואמר, כשונכסתם היום הייתי טרוד עם שרי שבעים האומות ולא היה לי פנאי לדבר

שמבואר גם ברש"י (מגילה שם, ד"ה אלא) שאין בקיאות לקרות וצריכין שיקראנה להם אחד מבני העיר. ועל אנשים כאלו מתגבר הקטרוג ביותר דאין הם עוסקים בתורה ואינם מגדלים בניהם לתורה, והם שקועים כל ימיהם באכילה ושתיה ובעסקים להביא מים ומוזון לכרכים, ותורה מה תהא עליה. ולכן אנשים כאלו צריכים להקדים ולהתפלל עוד קודם בוא הצרה.

ובך קטרג המן ואמר (אסתר ג, ח) ודתייהם שונות, מלשון שנו חכמים (עיין פסחים מה, ב), ומורה על לימוד, מכל עם, היינו שלומדים ממעשי העמים. ואת דתי המלך אינם עושים, רצ"ל שאינם במדרגה שהם יעשו ויקבעו את דתי המלך מלכו של עולם, כאשר מהראוי להיות מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא (ברכות נח, א), והיינו שאין צדיקים במדרגה כזו שהם יקבעו את דיני השמים. וכן נאמר במגילה (א, יג-ד) כי בן דבר המלך לפני כל יודעי דת ודין, והקרוב אליו כרשנא שתר וגו', ואמרו חז"ל (מגילה יב, ב) כל פסוק זה על שום קרבנות נאמר וכו' עיי"ש, דהצדיקים מזכירים תמיד שבחן של ישראל לפני מלך המשפט, איך שהם מקריבים קרבנות ומוזמנים בכל עת לפשוט צווארם לשחיטה על קדושת שמו יתברך. ועתה טען המקטרג שהגיעו למצב אשר ואת דתי המלך אינם עושים, דאין מי שיאמר לו ית"ש מה תעשה ומי שילמד זכות על ישראל, כי הם שקועים בתאות בצע כסף ואינם מחדשים חידושי תורה אמיתיים שיהיו ראויים לקבוע הלכה בשמים כמותם, ולכן ולמלך אין שוה להניחם ח"ו.

אסתר, כיון שהיה מוטל עליו ביום זה להיות כל היום בשמים לבטל גזירת המן הרשע, וזה היה גם מקורו של זקה"ק הנ"ל.

ואמר הרמוז, אין אסתר מגדת, דבשאר הזמנים אין צורך כל כך לעמוד על המשמר כיון שלא יעשה ה' אלקים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים, והוא יתברך מציע את דבר הגזירה לפני בית דין של מטה אשר עד שאינם מסכימים לזה אין הגזירה יכולה לצאת אל הפועל, כי צדיק מושל יראת אלקים (שמואל ב כג, ג; מועד קטן טז, ב), באשר דבר מלך שלטון (קהלת ה, ד) ומאן מלכי רבנן (גיטין סב, א), ואולם שונה הדבר בגזירה זו של ימי מרדכי ואסתר, דכל כך נתגבר הקטרוג עד שנגזר לא להודיע כלל מזה, ובין הגע להברתה ישמעו שהולכים להחריב את העולם. וזהו אין אסתר מגדת, היינו השכינה הקדושה כנ"ל, ולפיכך אסור להם לצדיקים לירד אף לרגע קט מעולמות העליונים וחייבים לישוב בשמים ולראות תמיד מה עומדים לעשות, שלא יעמידו ח"ו על ישראל מלך שגזירותיו קשות כהמן (עיין סנהדרין צו, ב).

*

זה יורמו בהא דמגילה נקראת בי"א ובי"ב וכו' דבני הכפרים מקדימין ליום הכניסה (מגילה ב, א), מה שלא מצוינו ביום טוב אחר להקדים מצות היום טרם בא מועד. ויש לומר בדרך פנימיות ובדרך אמת, דכפרים מורה על מדרגה שפלה ביותר ועל דרך שדרשו (עירובין כא, ב) אל תקרי בכפרים אלא בכופרים עיי"ש, שהיו אנשים מגושמים וכמו

אשר לא ידע בין ימינו לשמאלו (עין יונה ה, יא), וישוב ונחם על הרעה.

*

עוד יש בזה עצה עמוקה מחכמי התורה לעורר רחמים עליהם, וכענין שביציאת מצרים לא היו ביד ישראל מצוות להתעסק בהם כדי שיגאלו שנאמר (יחזקאל מז, ז) ואת ערום ועריה, ונתן להם שתי מצוות דם פסח ודם מילה וכו' (רש"י, שמות יב, ו), כן לעתיד לבוא כשיגבר הקטרוג בגין מענת מה נשתנו אלו מאלו, ואף מיכאל סניגורן של ישראל ישתתק, יאמר הקב"ה למיכאל נשתתקת, אני מדבר, שנאמר (ישעיה סג, א) אני מדבר בצדקה, באיזה זכות אני גואלם, בשביל הצדקה שהיו עושים אלו עם אלו, כמוכא במדרש (הובא בפרשת דרכים, דרוש יח; ועין ילקוט, ישעיה סג, רמז תקו).

ובן עומדים אנשי כנסת הגדולה לפני כסא הכבוד ואומרים, הן אמנם בני הכפרים המה עמי הארץ ובורים שאין יודעים אף מקרא, אולם הרי מספקים מים ומוזן לאחיהם שבכרכים הרוצים ללמוד תורת אמת ולהאמין בהשי"ת, והיינו דשלחו מתם ליבעי רחמים איתכליא על עליא דאילמלא עליא לא מתקיימין איתכליא (חולין צב, א), וגם שומר לפני דינו כפרי (ברכות לו, ב). ובשביל צדקה שעושים אלו עם אלו ירחם עליהם הנותן לחם לכל בשר, אשר חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח (שמואל ב, יד), רצ"ל דאף זה שהוא כבר נדח ממנו, היינו מלפני השי"ת מכל מקום מרחם עליו שלא ידח לגמרי, וכיון שלכל הפחות יש להם זכות מצות צדקה יש לבטל מעליהם גזירת הרשע.

ולכן גם כרך שאין בו עשרה בטלנין נידון ככפר (שם ג, ב), דלכאורה אין לזה פשר דמה ענין עשרה בטלנין לקריאת המגילה. אלא דבאמת אחשוורוש והמן ככלבא בישא אינון ולא אכפת לן כלל במה שהם מצפצפים בקולם, והעיקר הוא מה אומרים בשמים, האם נחתמה הגזירה בחותם של מיט או של דם ח"ו (עין אסתר רבה ז, יח), האם אין מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו כי יצא הפסק אם אשמע קול אחר אחריב עולמי, או שעדיין השער פתוח ואפשר לילך ולבטל את הגזר דין, וגזר דין דציבור מיקרע (ראש השנה ז, ב).

ולזה בעיר שיש בה עשרה בטלנים ואינם בגדר מה שאמרו (ברכות ו, ב) בשעה שהקב"ה בא בבית הכנסת ולא מצא בה עשרה מיד הוא כועס, אין הסכנה גדולה כל כך כי עשרה צדיקים שבתוך הכרך מוגינים על כל הכרך, וכדאשכחן בבקשת אברהם איבנו ע"ה (בראשית יח, כד) אולי יש חמשים צדיקים בתוך העיר וגו', ופירש רש"י, עשרה צדיקים לכל כרך וכרך, אבל כשאין שם עשרה בטלנים והם בבחינת כפרים הכופרים כנ"ל, הרי הם זקוקים לרחמים מרובים ביותר, וכמו שכתב רש"י (שם לג) ואברהם שב למקומו, נסתלק הדיין נסתלק הסנגור והקטגור מקמרגו. ולכן אמרו אנשי כנסת הגדולה דאין להם להמתין עד ימי הפורים, אלא יתחילו לפני זה לשוב להשי"ת ועל דרך לעולם יקדים אדם תפילה לצרה וכנ"ל, ויבקשו רחמים בקריאת המגילה שעל ידה מתגלים חסדים עליונים כנודע (פרע"ה, שער הפורים, פרק ו), ואולי יחוס ה' על אדם

לפליטה כי אז היה מצב של איש את רעהו חיים בלעו. ובכל שנה ושנה בימים האלו מתגבר שוב כח הטומאה רח"ל, והקב"ה מצילנו מידם שנישאר בחיים, והרי זה מעין תחיית המתים. וזה שנרמז באותו מעשה דשחמיה ובעי רחמי ואחיה, שכל יהודי בכל מקום שבעולם ובכל דור ודור זקוק לרחמים רבים שלא ישלחו עליו מדת הדין.

ולבן איתא ברמ"א (אורח חיים סימן תרצה, ב) טוב לעסוק מעט בתורה קודם שיתחיל הסעודה, וסמך לדבר ליהודים היתה אורה ושמחה (אסתר ח, טז) ודרשינן (מגילה טז, ב) אורה זו תורה עיי"ש. דלפני שיושבים בסעודה לקיים מצות עד דלא ידע המורה על מצב של סילוק הדעת וכן"ל, והמקטרג עומד מצד אחד ומקטרג, וכנגדו עומדים מליצי היושר שלא להניח לו להפק זממו ולהביא בליון ח"ו, אנו לומדים תורה ומקבלים על עצמנו מאי דהוה הוה ומכאן ואילך חושבנא להיות כבריה חדשה בקבלת עול תורה, ותורה אגוני מגנא ואצולי מצלא (סוטה כא, א). ואחרי שנתייגע האדם כל היום בעבודת התפילה וקריאת המגילה, ולפניו שולחן ערוך מכל טוב, אין הוא הולך לסעוד אלא לעסוק בתורה מתוך קבלת עול תורה, וכל המקבל עליו עול תורה מעבירין הימנו עול מלכות וכו' (אבות ג, ה).

ודייקא לאחר קריאת המגילה כשמתבוננים במה שנעשה אז בימים ההם ואיך שגם כיום המקטרגים עומדים להחריב את העולם ח"ו, אנו מקיימים מה שקבלו כבר בקבלה גמורה להשי"ת שנשפר דרכינו ומעתה נעסוק

ולבן לאחר הישועה כאשר תלו את המן, נתעוררו בני ישראל לחשובה שלימה ותקנו משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים (אסתר ט, כב), מה שלא נתקן במועדים ורגלים אחרים [אף שזקה"ק מוהרצ"א זי"ע (ריה דודאים, עמ"ס מגילה ז, ב; ועיין נועם מגדים, פרשת אמור, ד"ה מועדי ה') הביא מהרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע, לפרש המשנה (מגילה, שם) אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד, שביום השבת יכול האדם לאכול לבדו, ועל פי המבואר בזוהר הקדוש (הקדמת זוהר, ח"א י, ב) דביום טוב יש חיוב להזמין עניים לסעודתו מה שאין כן בשבת עיי"ש, מכל מקום אין נוהג בהם מצות מתנות לאביונים], להורות על סיבת הצלתם של בני ישראל ואף בני הכפרים, בשכר שהיו מספקים מים ומזון ועושים צדקה אלו עם אלו. ומצוה זו של משלוח מנות ומתנות לאביונים יש בה כדי להציל את בני ישראל די בכל אתר ואתר אף כשהם נמצאים בשפל המדרגה, ושירחם עליהם השי"ת ויאמר אני מדבר בצדקה רב להושיע.

*

בהאמור יבואר המסופר בחז"ל (מגילה ז, ב), רבה ורבי זירא עבדו סעודת פורים בהרי הדדי, איבסום, קם רבה שחמיה לרבי זירא, למחר בעי רחמי ואחיה וכו' עיי"ש, ותמוה מאד שבצדיקים כאלו יצא תקלה גדולה כזאת מתחת ידם. ויש לומר דמן השמים סיבבו להם זאת כדי להראות דלולא ימי הפורים האלה וכה הצדיקים שעמדו בתפילות ותחנונים לעורר רחמים למעלה מדרך הטבע, מי יודע כמה היו נותרים

ויש לבאר מאי נפקותא בזה שאמר לשקול כסף ולאיהו צורך הודיע לה זאת. אלא היא שלחה אליו לדעת מה זה ועל מה זה, שמא עברו ישראל על חמשה חומשי תורה דכתיב בהן (שמות לב, טו) מזה ומזה הם כתובים (מגילה טו, א), ועל זה שלח להשיבה דהשורש פורה ראש ולענה היה תאות בצע כסף, שכל אחד היה חומד ומתאוה למה שראה אצל חברו, ומתוך כך השקיעו דעתם בעניני כסף ורכוש, ולכן מדה כנגד מדה נמסר כל הכסף לטומאה ואלה רשעים ושלוו עולם השגו חיל, וכנאמר (אסתר ה, יא) ויספר להם המן את כבוד עשרו וגו', ובשביל תאוה קטנה של התנשאות וגאווה שאיש יהודי אחד לא כרע ולא השתחוה לו היה מוכן לזבזב סכום עצום של עשרת אלפים ככר כסף, ואילו אחשורוש בוז יבז לו ולא רצה לקבל את הכסף שלא נחשב אצלו למאומה מרוב עושר כבוד מלכותו ויקר תפארת גדולתו (עיין שפע חיים, רעוא דרעיון, פרשת תצוה, מאמר יא, אות י-יב).

ולפי שלא עשו רוב היום בתורה ומיעוטו במלאכה, כדת הכתובה ברמב"ם (הלכות תלמוד תורה ג, ט; שו"ע אורח חיים סימן קנז, א), ועסקו יומם ולילה בצבירת הון, ותורה היתה מונחת בקרן זויה, קטרג עליהם המקטרג כי אמנם דתיהם שונות מכל עם אבל את דתי המלך אינם עושים, שאינם במעלת תלמידי חכמים שעושים וקובעים דתי המלך כנ"ל, ואשר הקב"ה אומר שמועות מפייהם אליעזר בני אומר וכו' (עיין מדרש תנחומא, פרשת חקת, אות ח; גיטין ו, ב), וכיון שאת דתי המלך אינם עושים ואינם עוסקים בתורה אלא שקועים

בתורה שהיא קיום העולם, וכמו שכתב רש"י (בראשית א, א) בראשית בשביל התורה שנקראת ראשית.

*

בזה יבואר מאמרם ז"ל (ביצה טו, ב) הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר שנאמר (תהלים צג, ד) אדיר במרום ה', ונלאו כל חכמי לב להבין פשטות המכוון בדברים אלו. ולהנ"ל יש לומר כי הגנה זה האיש החפץ שיתקיימו נכסיו ויצליח במשא ומתן, עלול לחשוב דההצלחה תבוא על ידי שישים בנכסיו כל הגיוניו יומם ולילה, ומתוך כך יבטל מן התורה עד שיהא בור ועם הארץ שלא ידע אף איך לקרוא המגילה, כי אם במלת מן התורה יש לך בטלים הרבה כנגדך (אבות ד, י), ויבואו עליו סיבות שונות שלא יוכל ללמוד כלל וכגון שיחלש כוחו וכדומה, וכשיהא שקוע כל כולו בתאוות וגשמיות תורה מה תהא עליה. וראוי שישים אל לבו להתבונן ויאמר לעצמו, שוטמה שבעולם וכי מה יהא אם תעשה חיל בנכסים, הרי יבוא יום והמקטרג יסלק אותך מן העולם ותשאיר הכל מאחריך, וגם בחיים חיותך לא לעולם חוסן, כי אם עכשיו ההצלחה מאירה לך פנים הרי בין רגע עלול הגלגל להתהפך ושבעים בלחם נשכרו (שמואל א ב, ה).

ומצינו במגילה (אסתר ד, ה-ו) ותקרא אסתר להתך מסריסי המלך אשר העמיד לפניו ותצוהו על מרדכי לדעת מה זה ועל מה זה, ויצא התך אל מרדכי וגו', ויגד לו מרדכי את כל אשר קרהו ואת פרשת הכסף אשר אמר המן לשקול על גנזי המלך ביהודים לאבדם,

*

אף אלו שאין ביכולתם יקבלו עליהם לכל הפחות אותן כ"ו שעות של שבת קודש שיהיו כולם קודש לה', ומי שיש בו ניצוץ יהודי מקבל עליו שבת מחצות היום וכמו שכתב האריז"ל (פרע"ח, שער השבת, פרק כד; שם, שער הסליחות פרק ה; ועיין בני יששכר, מאמרי שבתות, מאמר ב) לשמור שבת ל"א שעות, וכן ראיתי אצל צדיקים, ועוסק בפרשת השבוע שנים מקרא ואחד תרגום ובלימוד מסכת שבת והלכותיה, וגם בליל שבת הוא נייעור ולומד כל הלילה, ובמשך כל יומא דשבתא ממלא נפשו בתורה ותפילה, וגם במוצאי שבת קודש לאחר הבדלה מרגיש בנפשו התעוררות לתורה ומיד יושב ללמוד, וזהו סימן לו שהוא בעל נפש טהורה.

ובן כתב בספה"ק נועם אלימלך (פרשת בשלה, ד"ה והיה ביום הששי) שכל מי שעובד עבודתו לשמים וכוונתו לטוב וכו', המעשה של ימי החול ברכו וקדשו ברמ"ח אבריו ושם"ה גידיו להרגיש את יום השבת קודש מיד בהתקרבו ביום הששי בבוקר, ונמצא זה הדבר סימן טוב על ימי החול שהוא אם היו בקדושה וכו', עיי"ש בדבה"ק (ועיין שפע חיים, רעוא דרעיון פרשת תרומה, מאמר י, אות א). וכן ראיתי אצל כ"ק אאמור"ר זי"ע, דבימות החורף התחיל כבר מיום ה' בהכנת הנרות לכבוד שבת, וביום ו' כבר בשעות הבוקר היה מזורז את בני הבית שעוד מעט מגיע שבת, ובשעה שתיים עשרה כבר היה טובל במקוה אף בשבועות הקיץ ולובש בגדי שבת ועוסק בשיעוריו כשמפה של שבת פרוסה על

במזון ותאוות, טען ואמר דלמלך אין שוה להניחם ח"ו, ואז נגזרה הגזירה להשמיד להרוג ולאבד. וכן נאמר (תהלים קיט, קבו) עת לעשות לה' הפרו תורתך, והאי קרא מרישיה לסיפיה מדריש, עת לעשות לה' מאי טעם משום הפרו תורתך (ברכות סג, א), דסיבת הפורעניות היא בגלל שהפרו תורתך ולא עסקו בה, ואוי להם לבריות מעלבונה של תורה (אבות ו, ב) דזהו סיבת כל הצרות.

ולזה אמרו עצה לאדם הרוצה שיתקיימו נכסיו, שיטע בהן אדר, היינו שישתול ויחדיר בקרבו מה שקרה ליהודים בחודש אדר (עיין בני יששכר, מאמרי אדר, מאמר א, אות ח), דמחמת שבטלו מן התורה נעשו עניים ורשעים, ועל האדם לידע לפני מי הוא עתיד ליתן דין וחשבון, ואוי לנו מיום הדין, כי לא יועיל הון ביום עברה (משלי יא, ד) להינצל מגזירת המן הרשע. ומה יעשה אדם ויתעשר וכו' יבקש רחמים ממי שהעושר שלו שנאמר (חגי ב, ח) לי הכסף ולי הזהב (גדה ע, ב), וידע האדם שלא יהא לו תועלת ממה שירבה בסחורה, כי הרבה עשו כן ולא הועילו ובסופם לא היה להם מעות אף לתכריכין, וההצלחה תלויה אך ורק בתפילה ותחנונים ממי שהעושר שלו שהכל בידו.

ומטעם זה לומדים תורה קודם סעודת פורים, ובני הכפרים מקדימים קריאת המגילה בכמה ימים, דתחת שעד עתה היו עוסקים בעניני גשמינות, מעכשיו מקבלים עליהם עול תורה, כי בימים אלו באים לידי הכרה דאם דעת חסרת מה קנית דעת קנית מה חסרת (קהלת רבה ז, כג).

להיקרא בשם שבת, ודבר זה גרם להגזירה.

*

בזה יבואר הכתוב בפרשתן, ושמרו בני ישראל את השבת, ופירש באור החיים הקדוש, ושמרו מלשון ציפיה כמו ואביו שמר את הדבר (בראשית לו, יא), היינו שאדם מישראל חייב להיות יושב ומצפה לשבת קודש, ודלא כאלו שנחפזים בהכנות רק בצעהרי יום ששי, אלא מיד בבוקר ישכים ויכין עצמו לכבוד שבת, אם בלימוד גמרא ותוספות או בלימוד הפרשה עם רש"י ורמב"ן, כדי שלא יהא כפורק עול. ויורמו גם בתיבת ושמרו היינו לעסוק בתורה, ועל דרך שכתב רש"י (דברים ה, ו) ושמרתם זו משנה, ומי שלא זכה להיות תורתו אומנותו כל ימות השבוע אזי לכל הפחות בשבת קודש יעסוק כל היום בתורה (עיין רמ"א אורח חיים סימן רצ, ב).

ואמר עור, לעשות את השבת לדורותם, על דרך דאיתא (תנא דבי אליהו רבה, פרק כו) לדורתם דור תם, ויפורש על דרך הכתוב (בראשית כה, כז) ויעקב איש תם יושב אהלים, דבכוחה של קדושת השבת להביא את האדם לתמימות ולהוציאו מהטומאה שלא יהיה משוקע בתאות בצע כסף, ואשר מזה נגרר לפשוט ידיו בגזל ח"ו, וגם לא יבוא לידי מחשבת עריות מחמת שיש לו לב פנוי מן החכמה (עיין רמב"ם, הלכות איסורי ביאה כב, כא), ובפרט כשנוסעים בכלי רכב יחד עם המון העם, וגם במקום העבודה מסתובבים בין אנשים ונשים שאינם הגונים, ויש שנכשלים באיסור יחוד רח"ל, ואין זה פלא שנשקעים כל כך

השולחן. ופעם כשחל יום ב' של ראש השנה בערב שבת התחיל להתפלל בשעה שש בבוקר, ומיהר בתפילות היום ובדרשה שקודם התקיעות, ובשעה י"ב ומחצה כבר היה לאחר עריכת שולחנו המהור ונכנס לחדרו ללמוד ולהתכונן לקראת שבת מלכתא (עיין שפע חיים, דרשות חומש רש"י תשמ"ג, פרשת פנחס, עמ' תכט-תלא).

וזאת כי הצדיקים שמלאו כריסם בתורה ומצוות ולא פסיק פומיהו מגירסא, הרגישו באמת התעוררות לשבת קודש, וכמו שהכרתי גם כמה יהודים פשוטים שבמשך יום השבת דברו בלשון הקודש בלבד (עיין אליהו רבה, אורח חיים סימן שז, א), ועשו כל מעשיהם במהירות ורצו לבית המדרש ועסקו שם בשיעורי לימוד משך כל היום, וביום השבת היה בית המדרש מלא מפה לפה. וגם אצלנו בישיבה הנהגנו סדר לימוד בהשכמה בשבת קודש.

ובעונותינו הרבים כיום בני אדם נמשכים ביותר אחר העבודה ומבלים כל ימיהם בהבל ותהו, ודעתם מטורפת עליהם מבלי יכולת לעיין בתורה, ומהראוי היה שיצפו לקראת יום שבת קודש שבו יתעוררו ויחזקו נקודת היהדות שבקרבם, אולם תחת זאת גם ביום השבת שקועים בגשמיות באכילה ושתיה ושינה והוללות רח"ל, ואולי אף יותר מבימות החול. ומדה כנגד מדה אמר המן הרשע דמפקי כולי שתא בשה"י פה"י (מגלה יג, ב) ופירש רש"י, שבת היום פסח היום, ולא אמר במפורש שבת אלא שה"י לרמוז שעושים שבתם חול ואינה ראויה

ביודעם שהיהודים נתונים במעלה עליונה וחשובים מהם, אך כיום הזה שבעוונותינו הרבים אין רואים זכר של שבת, ואף אצלנו ששמירת השבת הוא רק בזה שאין עוסקים במלאכה, הכי לזה שבת ה' יקרא, והיאך יראו כל באי עולם כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש מזה שעסוקים בגשמיות באכילה ושתיה. ורק על ידי שיקימו ושמרו בני ישראל את השבת וגו', אז בראות אומות העולם את גדל התשוקה והחיות בוערת ברשפי אש שלהבת-ה, יכירו וידעו כי ששת ימים עשה ה' וגו'.

*

בן הוא במוצאי שבת, דדרשו חז"ל (ביצה טו, א) שבת וינפש כיון ששבת ווי אברה נפש, וקאי על רישא דקרא ושמרו בני ישראל את השבת וגו' דהיינו לצפות ליום השבת וכנ"ל, והסימן לכך הוא כשמתאונן ונפשו מתאבלת בצאת השבת ואומר ווי אברה נפש מתוך השתוקקות להמשיך בשמירת השבת עוד כמה ימים, ודלא כעמי הארץ שיושבים ומחכים לצאת השבת, דהלא מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל וכו' (שבת י, ב). וזהו דייקא אצל אדם ששבת ושמר את השבת כהלכתו ולא מילא כריסו בוינין בישין, שהוא בוכה ומתאנח במוצאי שבת ווי אברה נפש, והוא משתדל להאריך יציאת השבת כמה שיכול, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות נב, א) אפקוי יומא כמה דמאחרין ליה עדיף, וכן כתב הגה"ק מבוטשאטש זי"ע באשל אברהם (אורח חיים סימן רצט, ה) דעכשיו

במומאה. וזהו לעשות את השבת לדורותם ברית עולם, היינו ברית מילה, וגם ברית דתורה, וכמו שדרשו (גדרים לב, א) בפסוק (ירמיה לג, כה) אם לא בריתי יומם ולילה וגו'.

*

כאשר שומרים שבת כדת נתקיים המשך הכתוב, ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם כי ששת ימים עשה ה' וגו', דעל ידי שרואים התנהגותו הקדושה של אדם מישראל ביום השבת, שלובש צורה חדשה בלתי מגושמת ודיבוריו והילוכו וכל מהותו משונה לבלי היכר, ומתעורר קודם אור היום ורץ לתורה ותפילה, מכירים בכל העולם דאין זה טבעיות אלא כי ה' נתן להם את יום השבת. ומכלל הן אתה שומע לאו ח"ו, דעל ידי חילול שבת נעשים לחרפה ולכלימה, ואוי לנו שכך עלתה בימינו שהגויים מטיפים מוסר ליהודים על שאינם שומרים את השבת, וכשבאים אצל אלו שקוראים לעצמם יהודים ורואים איך שעובדים בשבת, היש חילול השם גדול מזה באמור להם העם ה' אלה ומארצו יצאו (יהוקאל לו, ב).

וזאת לפנינו בישראל אף הגויים הכירו וראו גדל ההבדל בין יום אידם ובין יום חג של ישראל, דבעוד שהם משתכרים ומתהוללים ובאים לידי רציחות חרב איש ברעהו, הרי ישראל קדושים יושבים בחניהם בבית המדרש בקדושה ובטהרה, ושכינה שורה על כל אחד, אנשים נשים וטף, ומתוך כך אף הם הכירו כי פי ה' דבר, וכל הגזירות והרדיפות שהמיטו על עם ישראל לא היה אלא מתוך רגשי קנאה ושנאה

זה יכולה היא שתרחם (שבת יב, א) להשבת עצמה יכולה לרחם, והשי"ת יעזור לכל בני ישראל מזרע אברהם יצחק ויעקב בכל מקום שהם ובכל מקומות מושבותיהם די בכל אתר ואתר, שיוושעו בכלליות ובפרטיות ברוחניות ובגשמיות, בבני חיי ומוזני רויחי, ויהיה משפיל גאים עדי ארץ ומגביה שפלים עדי מרום, ומאשפות ירים אביון בגאולתנו גאולת עולם במהרה בימינו אמן.

נתפשט המנהג להמשיך סעודה שלישית עד קרוב לאור היום וגם בחורף נמשך אחר חצות לילה ומכל שכן בקיץ עיי"ש, כי הצדיקים השפיעו מקדושתם על ההמון להרגיש נועם עריבות קדושת השבת.

יעזור השי"ת שבחודש אדר הזה נוכל לקבל עלינו עול תורה באמת, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתו הקדושה, ובוכות

בשולחן הטהור דסעודת פורים תשל"א

בהאי שעתא דביה רעוא וחדוותא במשתה היין *

על חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך, ועל נסיד שבכל יום עמנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובוקר וצהרים, הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדיך וכו'. אשר בכל זאת אנו מודים ומשבחים להקב"ה כמה הוא טוב בעדינו ושהכל הוא ית"ש עושה רק בשבילנו.

בך אנו גם ממשיכים להודות להקב"ה, ועל הנסים ועל הפורקן ועל הגבורות ועל התשועות ועל הנפלאות ועל הנחמות על המלחמות שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, בימי מרדכי ואסתר בשושן הבירה וכו'. וממשיכים לאמור, ועל כולם יתברך ויתרומם ויתנשא שמך מלכנו תמיד לעולם ועד, וכל החיים יודוך סלה ויהללו ויברכו את שמך הגדול באמת לעולם כי טוב, הא-ל ישועתנו ועזרתנו סלה וכו'.

שושנת יעקב צהלה ושמחה כראותם יחד תכלת מרדכי, תשועתם היית לנצח ותקנתם בכל דור ודור, להודיע שכל קיוד לא יבושו ולא יבלמו לנצח כל החוסים בך.

הנה רבות היו מחשבותי ועלו ברעיוני לבני כל היום הזה, כמה שאנו אומרים בתפילה, מודים אנחנו לך שאתה הוא ה' אלקינו ואלקי אבותינו לעולם ועד, צור חיינו, מגן ישענו אתה הוא לדור ודור, נודה לך ונספר תהלתך

^א החלק הראשון מדברות הקודש בשולחן הטהור הנ"ל נדפס כבר אשתקד (בגליון ב' אלפים קט"ו), ובאן נדפס ההמשך. וזאת למודעי כי הני מילי מעליותא נאמרו ע"י כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע בלהב אש קודש במהלך עריכת השולחן הטהור, בהאי שעתא דביה רעוא וחדוותא עילאה, בבחינת נכנס יין יצא סוד.

רואים או מכך שאף מי שאינו מתנהג כדבעי אלא הוא שונא את הרשע ששונא את הצדיק, אף זה ייחשב לו למעלה, אפילו אם הוא עושה שלא לשמה, כי הנה חרבונה היה גוי מגושם שלא דיבר אף לא דיבור טוב אחד על מרדכי, אבל על זה ששנא את המן הרשע כבר יש לו איזה זכות והוא זכור לטוב.

מכך יש ללמוד קל וחומר בן בנו של קל וחומר, שכל יהודי אף השפל ביותר אם הוא רק שונא את הגוי האנטישמי בגלל שהוא שונא אותי היהודי, גם הוא זכור לטוב.

וזה יורמוז במה שאמרו חז"ל (מגילה ז, ב; שו"ע אור"ח סימן תרצה, ב) חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. להורות שכאשר אדם מקלל את המן הרשע משום שהוא בעצמו אוהב את מרדכי היהודי, האם רק בשביל כך הוא מיוחס, בפירוש לא ולא, אלא גם כאשר עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, שאינו יודע שום נפקא מינה ביניהם, ובכל זאת הוא מתעב את המן הגוי הרשע ומכהו, כבר מגיע לומר לו יישר כוח.

ועל כן גם חרבונה זכור לטוב, בגלל כן שכה שנא את המן, ואפילו שהיה זה מחמת נגיעות שלו, כבר מגיע לו איזה שכר והוא זכור לטוב.

וגם חרבונה זכור לטוב. יש לכאור הכוונה באומרו 'וגם', מה בא לרבות.

הכל שוב ושוב רק כמה הוא ית"ש טוב לנו.

והתבוננתי בזה, רבונו של עולם, הלא זה מחייב אותנו, שהלוואי ואנו קרוצי חומר נהיה טובים כלפי השי"ת אפילו בחלק אחד מני מיליארדים כמו שהוא ית"ש טוב לנו.

ויש להתבונן כי בהמשך אנו מזכירים את יחולנו וציפייתנו שהשי"ת יעשה טוב אף לעצמו, אשר גם על כך נאמר ועל כולם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד לעולם ועד, וכל החיים יודוך סלה ויהללו ויברכו את שמך הגדול באמת וכו'.

על זה אנו אומרים, שושנת יעקב צהלה ושמחה וכו', ואכן תשועתם היית לצנח ותקותם בכל דור ודור, שהכל הוא רק לישראל, אך אנו מוסיפים לבקש, להודיע שכל קויד, היינו שאלו המקומים לישועת ה' שיהיה טוב להקב"ה, גם כן לא יבושו, והבן.

וגם חרבונה זכור לטוב.

להבין בעי אמאי מזכירין את חרבונה הרשע לשבח. ובפשטות משום (אסתר ז, ט) ויאמר חרבונה אחד מן הסרסוסים לפני המלך גם הנה העין אשר עשה המן למרדכי אשר דבר טוב על המלך עומד בבית המן גבוה חמשים אמה ויאמר המלך תלוהו עליו.

וכאשר נתבונן בזה נראה שאף חרבונה לא אמר כן מפני אהבת מרדכי אלא רק משנאתו את המן. פלא והפלא.

צא ולמד מכך לעניני רוחניות, שאפילו כאשר כבר רואים את הישועה בגלוי, חשובה היא כל פעולה לטובה שעושים כדי לחזור בתשובה לה' ומקבלים על כך שכר. ולמדים זאת ממעשה חרבונה כנ"ל, ועל כך אנו אומרים 'גם' חרבונה זכור לטוב, והבן.

* * *

פיהם פתחו כל יושבי תבל, כי פור המן נהפך לפורנו. (כפיוט אשר

הניא, לאחר קריאת המגילה)

להביץ בעי אמאי סבבו משמים שיפיל המן פור. ונראה לומר דהנה מצינו במדרש (ראה פרקי דרבי אליעזר, פרק כד; ילקוט שמעוני, פרשת נח רמז סב; תרגום יונתן, דברים לב, ח) שבדור ההפלגה קרא הקב"ה לשבעים מלאכים המסובבים כסא כבודו, ואמר להם בואו ונבלבל את לשונם, והפיל גורלות בניהם, שנאמר (דברים לב, ח) בהנחל עליון גוים, ונפל גורלו של הקב"ה על אברהם ועל זרעו, שנאמר (שם ט) כי חלק ה' עמו, אמר הקב"ה חבל וגורל זה שנפל עלי רצתה נפשי, שנאמר (תהלים מז, ו) חבלים נפלו לי בנעימים, ויורד הקב"ה ושבעים המלאכים הסובבים כסא כבודו, ובלבל את לשונם לשבעים גוים ולשבעים לשון, כל אחד ואחד גוי וכתבו ולשונו, ומנה מלאך על כל אומה ואומה, וישראל נפל בחלקו וחבלו, ועל זה נאמר כי חלק ה' עמו. ע"כ.

ולבאזרה יפלא מאד מה היה ענין הפלת הגורל, וכי בכלל היה הוא אמינא שהשי"ת יקח לחלקו וחבלו

נראה לומר, דהנה יש החושבים שצריך ביותר לעבוד את השי"ת בזמן שיש הסתר פנים, כאשר אין רואים את רוממות הצדיקים וכשנדמה שהקדושה היא בשפלות, אבל כאשר כבר יראו את ישועת ה' והוא ית"ש שולח עזרו מקודש לבני ישראל שיראו את הגויים נשחטים ונופלים חללים חללים בכל הרחובות, אז יתרפה ידיהם בסוכרם שאז כבר לא יכלו להשיג שלימות.

לא כן הוא הדבר. דהנה מאז שבציווי המן הרשע נכתבו בשלשה עשר בניסן האגרות וניתן הדת בשושן להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן וקטן ונשים ביום אחד, איפה היה חרבונה ולא נשמע קולו עד מ"ז בניסן, חג הפסח, שרק אז אמר לפני המלך גם הנה העץ אשר עשה המן למרדכי אשר דבר טוב על המלך עומד בבית המן וגו', ולמה לא גילה זאת עד אז, משום שלא רצה לדבר רע על המן שהמלך גדלו ונשאו ושם את כסאו מעל כל השרים אשר אתו, ולכן גם התחנף לפניו והראה לו פנים שוחקות. אלא רק עכשיו בראותו כי המלך קם בחמתו ממשתה היין אל גינת הביתן והמן עמד לבקש על נפשו מאסתר המלכה כי ראה כי כלתה אליו הרעה מאת המלך, והמלך שב מגינת הביתן אל בית משתה היין והמן נופל על המטה אשר אסתר עליה ויאמר המלך הגם לכבוש את המלכה עמי בבית הדבר יצא מפי המלך ופני המן חפו (אסתר ג, ח), אז ברגע האחרון גמר אומר להופיע ולגלות רו זה כי המן עשה העץ לתלות את מרדכי. ואפילו הכי זכור הוא לטוב ומגיע לו איזה שכר.

שניהן שוין במראה ובקומה ובדמים ובלקייחתן כאחד, לרמזו כנ"ל שכולם שוים, והבן. ועל כן זה הענין ראיתא (תיקוני זוהר, תיקון כא, דף נו, ב) פורים אתקריאת על שם יום הכפורים, והאריכו בזה בספרים הקדושים (עיין מאור ושמש, רמזי פורים, על הגמרא מה ראתה אסתר; קדושת לוי, לפורים קדושה ראשונה) שהארת יום כפור הוא כפורים עיי"ש, ולדברינו יתבאר שכמו הגורל בפורים היו תוצאותיו טובות לכל ישראל, כך הגורל ביום הכפורים, והבן.

ועל כך אנו אומרים, פיהם פתחו כל יושבי תבל, כי פור המן - היינו הגורל שעשה המן בו כלל את כל סוגי היהודים בכל מצב שהם - נהפך לפורנו, זה הופך גורלינו לטובה ולברכה.

ונהפוך הוא אשר ישלמו היהודים המה בשונאייהם. (אסתר ט, א)

הנה ברך כלל על מי שהוא חסר דעת ושוטה שאין איזה שבח לומר עליו, אומרים שעל כל פנים הוא יהודי. אבל על איש יהודי ירא שמים אין צריך לשבחו בכך ולומר שעל כל פנים הוא יהודי. וזה פירוש, ונהפוך הוא אשר ישלמו 'היהודים המה', היינו גם אלו שמשבחים אותם רק בכך שלכל הפחות הם יהודים, אף להם תהיה שליטה בשונאייהם.

*

או יאמר הכוונה בזה, שהלמוד תורה אפילו שהוא נשקע בנ' שערי טומאה

את העמלקים הטמאים, או את עמון ומואב או את ארום הרשע, או את המצרים ימ"ש. אלא שהפלת הגורל להורות בא שכאשר השי"ת לוקח לחלקו וחבלו את היהודים, הוא לוקח אפילו כאלו שיהיו ח"ו במדריגה שפלה, אפילו כאלו שנראים כגויים וכל התנהגותם ממש כגויים.

והנה נודע מה שנחלקו (ראה בבא בתרא ק, ב; שו"ע חו"מ סימן קעג, ב; רמב"ם הלכות שכנים ב, יא) בענין אחין שחלקו בגורל אי מן התורה קנו או לאו, אבל ודאי שהגורל מברר החלוקה ואכמ"ל. ולדידן ייאמר כי המן בן המדתא האגני צורר כל היהודים חשב על היהודים לאברם והפיל פור הוא הגורל להומם ולאברם (אסתר ט, כד), ובגורל זה כלל אפילו את אלו שעליהם אמר (שם ג, ח) ואת דתי המלך אינם עושים, היינו מלכו של עולם [כדאיתא בווהר הקדוש (פרשת בהר, ח"ג דף קט, א) בכל אתר המלך סתם דא קודשא בריך הוא]. אשר על כן גם הישועה היא לכל אחד מישראל בכל מצב שהוא.

לבך חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי (מגילה ז, ב; שו"ע אור"ח סימן תרצה, ב), להורות שביום הזה בנין אותו פור שהפיל המן הרשע, הרי הן זה שמתנהג כארור המן והן זה שמתנהג כברוך מרדכי, כולם שוים במעלתם.

וזה יורמו כמה שציוונו הבורא ית"ש ביום הכפורים (ויקרא טז, ח) ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל, ושנינו (יומא סב, א) שני שעירי יום הכפורים מצותן שיהיו

היהודים 'המה' עולה כמנין 'כל', היינו בכח מלכותא דשכינתא קדישא הנקראת 'כל', ישלמו בשונאייהם, והבן.

*

או יאמר, דהנה איתא בוהר הקדוש (פרשת שמיני, ח"ג דף מא, ב) כמה דאית עשר כתרין דמהימנותא לעילא כך אית עשר כתרי דחרשי מסאבא לתתא, וכנודע שעל ידי שמלכותא קדישא מתרוממת מבטלים מן העולם את מלכותא חייבתא מעשרה כתרין דמסאבותא שנוצרו על ידי הקליפות הטמאות. וזה פירוש, ונהפוך הוא אשר ישלמו היהודים בכל כתרין דמסאבותא על ידי רוממות מלכותא קדישא, ובכך יהיה המה בשונאייהם, שיבטלו את מלכותא חייבתא, והבן.

*

או יאמר, דהנה הטמאה והחצופה ביותר מכל הקליפות היא קליפת כלב (עיין זוה"ק פרשת בשלח, ח"ב דף סה, א), ובכ"ל בהיפוך אתון כל"ב (עיין מגלה עמוקות, פרשת ואתחנן, אופן קמ). ואנו מייחלים שהש"ת יעזור על ידי השם הקדוש הזה של 'בכל' כנ"ל נוכל להכניע את קליפת 'כלב'. וזה פירוש, ונהפוך הוא אשר ישלמו היהודים - שיתהפכו אתון 'כלב' עם 'בכל' - ואז המה בשונאייהם, והבן.

יהיה לו תיקון בכח התורה. וזה, ונהפוך הוא אשר ישלמו אפילו היהודים שהם 'המה' בנימטריא נ', שנפלו בני' שערי טומאה, גם הם יזכו לשלום בשונאייהם.

*

או יאמר, דהנה בוהר הקדוש (פרשת וירא, ח"א דף קה, ב) מונה ברזא דשבעין ותרין שמהן קדישין, את השם הקדוש לכ"ב, עיי"ש. וכן איתא בספרים הקדושים על שם הקודש ב"ן, דשם הוי"ה במילוי ההי"ן גימטריא ב"ן וגימטריא בכ"ל (עיין בכתבי הארז"ל, שער הפסוקים, תהלים סימן ק, עה"פ ה' בשמים הכין כסאו ומלכותו 'בכל' משלה; ועוד הרבה). ובוזה פירשתי אומרינו (במוסף ליום הכפורים) משטין בכבל אסור, 'בכל' אותיות 'בכל', שבשם הקדוש הזה של נ"ב יסיר את המשטין מעלינו. וכן יפורש ונהפוך הוא אשר ישלמו היהודים - על ידי השם הקדוש הזה של בכ"ל גימטריא ב"ן - המה בשונאייהם, והבן.

*

או יאמר, דהנה מלכותא דשכינתא קדישא נקראת 'כל' ובחינת מלכות היא בחינת 'כל' (ראה זוהר חדש, פרשת לך, דף מב, א: אמר רבי יהודה מהו מכל, הוא שכינתו של מקום, דהא תנינן, אמר רבי ברכיה מאי דכתיב וה' ברך את אברהם בכל, שהשרה שכינתו עמו). וזה פירוש, ונהפוך הוא אשר ישלמו

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

הרימו תרומותיכם בעין יפה וברוח נדיבה

במגבית ימי הפורים למען הפצת מעיינות הקודש

בגליונות דברי התורה מדי שבת בשבתו ומועד במועדו

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

**להיות עושים את יום ארבעה עשר לחודש אדר
ואת יום חמשה עשר בו בכל שנה ושנה**

השמחה בפורים דמוקפין מורה על הציפיה לגאולה

הרהרתי בענין האי יומא רבא, אשר ביום זה הוא פורים בירושלים עיר הקודש, ונודע מה שכתב הר"ן (מגילה ב, א ד"ה ויש כאן) במעם הדבר שתקנו יום ט"ו לכרכין המוקפין חומה, דזהו כדי לחלוק כבוד לארץ ישראל כדאיתא בירושלמי (מגילה, פרק א, הלכה א) ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי אמר חלקו כבוד לארץ ישראל שהיתה חרבה באותן הימים ותלו אותה מימות יהושע בן נון.

והיינו דכיון שהיה אז לאחר חורבן הבית, וארץ ישראל בכלל וירושלים בפרט היו חרבים ושוממים, לכן התקינו לכבודה שבכל המוקפין חומה מימות יהושע יקראו ביום חמשה עשר. וכן הוא בזמן הזה, שבעוונותינו הרכים ירושלים עודנה שוממה מכבודה וקדושתה, ואחת ציפיתנו ותקוותנו שיבוא העת אשר 'ולירושלים עירך ברחמים תשוב', ואנו מקווים בכל הגע לבנין ירושלים עיר הקודש

פורים המשולש מסוגל לגאולה ולבית השלישי

יש לומר שימי פורים המשולש הם מעין חג דלעתיד לבוא, ומסוגלים לקרב הגאולה. ויורמו בכתוב (הושע ו, ב) 'חיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו', ופירש רש"י: 'חיינו מיומים - יחזקנו משתי פורענות שעברו עלינו, משתי מקדשות שחרבו. ביום השלישי - בבנין בית השלישי יקימנו.

ורמז יש בזה על ימי הפורים, שבכל השנים 'חיינו מיומים', היינו שישנם ב' ימי פורים, בארבעה עשר ובחמשה עשר, וכאשר יש גם 'ביום השלישי', והיינו פורים המשולש, אזי הזמן מסוגל לגאולה השלימה, ויקויים 'יקימנו ונחיה לפניו' בבנין בית המקדש במהרה בימינו, וכלשון רש"י הנ"ל, בבנין בית השלישי יקימנו.

[שוה"ט יום שושן פורים המשולש תשס"ח]

לשותת גם ביום ט"ו. ובענין הסעודה שעושים ביום שושן פורים ידוע מוקה"ק מצאנו ז"ע ששהה פעם בסעודה זו משך י"ח שעות רצופות, שבחצות יום שושן פורים נתיישב לשולחנו הטהור, ולא סיים עד אור בוקר בשעה שש למחרת, ולא מש מעל השולחן כלל, וגם תפילות מנחה ומעריב התפלל בסמוך לשולחן ואף להכנות וכדומה לא יצא, באשר היה מופשט לגמרי מחיזו דהאי עלמא. וכן בכל שנה ושנה היה מאריך מאד בסעודה זו, וזהו לימוד לנו על גדול קדושת היום.

בגמרא ריש מגילה (ב, א) נקטו הוה אמינא 'ואימא שיתסר ושיבסר', וידוע מצדיקים (עיין להרמ"ע מפאנו, מאמר חקור הדין, חלק ג, פרק ח-ט; מאמר מאה שקיטה, מאמר ז) שכל הוה אמינא בגמרא הוא אמת, ובשנה זו מקויים גם הענין של שיבסר, כי עושים סעודה בשיתסר וממשיכים הסעודה אל תוך הלילה של שיבסר.^(א) [כנ"ל]

כאילו התענה ב' פעמים משבת לשבת, וסעודה ומשתה של פורים בי"ד הוא כאילו התענה פעם א' משבת לשבת, הרי כי שושן פורים הוא גדול יותר מפורים.

^(א) ראה בספר שער יששכר (מאמר ימי שושן, אות עא): אמרתי מה שנוהגים לעשות סעודות ומשתה ושמחה קצת בימי שיתסר ושיבסר באדר, יען שאמרו חז"ל בריש מגילה (ב, א) לרבות 'מומניהם' (אסתר ט, לא) 'ואימא שיתסר ואימא שיבסר', הוא לכבד ולרוומם קדושת דברי חכמינו זכרונם לברכה גם בספיקן, במה שאמרו ואימ"א וכו' כנוכר, וכמו שאמר רבי אלעזר ברבי שמעון (בבא מציעא פג, ב)

שאו תשוב ותחזור לקדושתה ורוב תפארתה וגדלותה כמו שהיתה בזמן בית המקדש.

ובמה שגם אנו יושבי הפרוות שמחים ביום שושן פורים ונוהגים בו קצת יום טוב, שאין אומרים בו תחנון וכו', אנו מראים את ציפיינו לגאולה. ובפרט ברחבי ארץ ישראל, שכבר אמרו חז"ל (ילקוט, ישעיה ס, רמז תקנ) עתידה ירושלים שתתפשט על כל ארץ ישראל, ואז תהיה קדושת ירושלים בכל ארץ ישראל.

[שוה"ט יום שושן פורים המשולש תשפ"א]

*

בפורים המשולש מקיימים את 'ואימא שביבסר'

ידוע מצדיקים שהפליגו מאד בקדושת שושן פורים עוד יותר מיום הפורים בעצמו,^(א) ובזידיטשוב נהגו

^(א) ראה בספר מלבוש לשבת ויד"ט (לפורים, ד"ה במשנה ובש"ע): ברכין המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בט"ו, וילפינן לה מדכתיב על כן היהודים הפרזים וגו' עושים את יום ארבעה עשר וגו', ומדפרזים בי"ד שמע מינה דמוקפין בט"ו. באפשר ליתן טעם למה לא נכתב בפירושו שהמוקפין יעשו בט"ו, ע"ד שכתב הה"צ מראפשיץ זללה"ה בספרו זרע קודש, טעם שלא נזכר בתורה אצל משה רבינו ע"ה לשון אכילה, רק בלשון שלילה לחם לא אכלתי, כי אכילתו היתה גדולה כ"כ בקדושה עד שלא יוכל ליכתב בתורה בכיכול. כמו כן אפשר לומר כאן, שהסעודה ומשתה של מוקפין שהוא בט"ו, הוא גדולה כל כך עד שלא היתה יכולה ליכתב המגילה, וכבר כתב רבינו בעל עטרת צבי, שסעודת שושן פורים היא

בן יוחאי, מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה, אמר להם אמרו אתם, אמרו לו מפני שנהגו מסעודתו של אותו רשע, אם כן שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו, אמרו לו אמור אתה, אמר להם מפני שהשתחוו לצלם. נמצא דמה שהשתחוו לצלם היה עבירה כללית ולא רק בעיר שושן, ואילו היהודים בשושן הוסיפו לחטוא עוד חטא והיה להם פגם נוסף, והוא שנהגו מסעודתו של אותו רשע. ויש לבאר מה היה הפגם באותה סעודה, והרי לא אכלו שם מאכלי טריפה כי אם דברים כשרים ומותרים, כדכתיב (אסתר א, ח) לעשות כרצון איש ואיש (עיין מגילה יב, א ובמהרש"א).

אמנם יתכן דהפגם היה כמה שהלכו לשוב ולהתענג עם הגויים, שכן אז היה לאחר חורבן בית המקדש והיה עליהם לקיים מה שנאמר (הושע ט, א) אל תשמח ישראל אל גיל כעמים, דבזמן כזה איך יכול אדם מישראל לילך ולשוב בשמחתם ובמסיבתם של הגויים ואומות העולם. ובפרט לפי מאמרם ז"ל (מגילה, שם) על הפסוק (אסתר א, ז) וכלים מכלים שונים, שהוציא אחשוורוש את כלי המקדש, וכן דרשו שם מהפסוק (שם, ד) בהראותו את עושר כבוד מלכותו, מלמד שלבש בגדי כהונה. וזה היה גודל הפגם של היהודים בשושן הבירה, כי כשנוכרים ששולחן רבם ריקם וירושלים חרבה, שאין להם את בית המקדש ואין מקריבים קרבנות על גבי המזבח והכהן גדול אינו לובש את בגדי הקודש, היאך יערב להם אכול

*

הפגם של יהודי שושן הבירה שלא התאבלו על ירושלים

נראה ליתן טעם כמה נשתנה יום טוב פורים משאר הימים טובים, שברוב המקומות נוהגים אותו כיום י"ד, ואילו בירושלים ושאר ערים המוקפות חומה נוהגים אותו כמ"ו.

יודוע מה שכתב הר"ן (מגילה ב, א ד"ה ויש כאן) בטעם הדבר שתקנו יום מ"ו לכרכין המוקפין חומה, דהו כדי לחלוק כבוד לארץ ישראל, כדאיתא בירושלמי (מגילה, פרק א, הלכה א) ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי אמר חלקו כבוד לארץ ישראל שהיתה חרבה באותן הימים ותלו אותה מימות יהושע בן נון. אך עדיין צריך ביאור למה עושים זאת בפורים דייקא ולא בשאר המועדים ורגלים שהיו עולים לרגל לירושלים בזמן בית המקדש, וכעת אי אפשר לקיים המצוה.

ויבואר על פי הגמרא (מגילה יב, א), שאלו תלמידיו את רבי שמעון

שישו בני מעי שישו ומה ספיקך"ת שלכם כך, ודאית שלכם על אחת כמה וכמה. וכן ידוע מדברי הרמ"ע מפאנו ז"ל, כי כל קא סלקא דעתך בגמרא הוא גם כן סברא נכונה ואינה לריק חלילה, אלא שההחלט הוא באופן אחר הקיים לעד, והדברים עתיקין. על כן גם זה, כיון שחכמינו זכרונם לברכה אמרו בקא סלקא דעתך על שיתסר ושיבסר כנוכר. וראה בספר דרכי חיים ושלום (חודש אדר, אור תתנו).

*

פּוּרִים הוּא עַל הַעֵבֶר וּשְׁוֹשֵׁן פּוּרִים הוּא עַל הַעֲתִיד

שְׁמַעְתִּי מִכ"ק אַאדְמו"ר זי"ע בְּשֵׁם זְקַה"ק מִצְאֵנו זי"ע, שְׁיוּם שְׁוֹשֵׁן פּוּרִים הוּא בְּמַעֲלָה יִתִּירָה מִיוֹם הַפּוּרִים עֲצֻמוֹ. וּבוּודָאִי אֵין הַדְּבָרִים אֲמוּרִים רַק בִּירוּשָׁלַיִם לְבַדָּה, אֲלֵא בְּכָל מְקוֹם. וַיֵּשׁ לֹמֵר הָעֲנִין בּוֹה, דְּכִיּוֹן שְׁיוּם חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר בְּעָרִים הַמוּקֻפּוֹת חוֹמָה מִיּוֹמֵת יְהוֹשֻׁעַ, נִתְּקַן לְמַעַן כְּבוֹד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיְתָה חֲרֵבָה בְּאוֹתָם הַיָּמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַר"ן (מְגִילָה ב, א ד"ה וַיֵּשׁ כְּאֵן), הָרִי בּוֹה שְׂאֵנו שְׁמַחִים בְּיוֹם הַזֶּה אֲנוּ מְעוֹרְרִים אֶת קִירוֹב הַגְּאוּלָּה וּבְנֵין יְרוּשָׁלַיִם.

וַיֵּשׁ לֹמֵר שְׁיוּם רֵאשׁוֹן שֶׁל פּוּרִים הוּא עַל שֵׁם הַעֵבֶר, לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל בְּרֹב שְׁמַחָה עַל הַנִּסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ לָנוּ בְּיָמֵי מַרְדְּכַי וְאַסְתֵּר, וְאִילוּ הַיּוֹם הַשְּׁנִי שֶׁל פּוּרִים הוּא עַל שֵׁם הַעֲתִיד, כִּי הַשְּׁמַחָה בְּיוֹם הַזֶּה שֶׁהִיא לְכַבּוּדָּה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם, מְקַרְבֵּת אֶת הַגְּאוּלָּה, כִּי בָּהּ אֲנוּ מְכַמְּאִים אֶת צִפְיֵתְנוּ לְגְּאוּלָּה הַשְּׁלִימָה מִתּוֹךְ אֲמוּנָה שְׁכֵבֶר מִתְקַרֵּב וּבֵא הַזְּמָן אֲשֶׁר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְחוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם יִבְנוּ, וַיְקוּיִים בְּנוֹ הַיַּעֲקוֹב (וְכִרֵּה ב, ט) וְאֲנִי יְהוּדֵי לָהּ חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב.

וּכְיּוֹן שְׁבִיּוֹם הַזֶּה אֲנוּ שְׁמַחִים לְקִרְאָת הַגְּאוּלָּה וְאוֹמְרִים שִׁירָה עַל שֵׁם הַעֲתִיד, לְכֵן הִיא בְּמַעֲלָה יִתִּירָה יוֹתֵר מִיוֹם הַפּוּרִים שֶׁהוּא הוֹדִיָּה עַל הַעֵבֶר.

נִמְצָא שִׁמֵי הַפּוּרִים הֵם שִׁלּוּב שֶׁל הַעֵבֶר וְהַעֲתִיד, וּבְכַחֲנִית לְמַעֲלָה

וּשְׁתוֹ וְאִיךְ יַעֲלוּ לְכֵם לְשׁוֹשׁ עִם הַרְשָׁעִים.^א

וּכְיּוֹן שֶׁפָּגַם זֶה שֶׁלֹּא הִתְאָבְלוּ וּקוֹנְנוּ עַל יְרוּשָׁלַיִם הַחֲרֵבָה, הִיָּה רַק בְּעִיר שְׁוֹשֵׁן, לְכֵן כְּתִיקוֹן לֹזֶה תִּקְנוּ חו"ל שִׁיְהֵא יוֹם מִיּוֹחַד בְּפּוּרִים 'שְׁוֹשֵׁן פּוּרִים' לְבָנֵי הַמוּקֻפִּין מִפְּאֵת כְּבוֹדָה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם דִּיִּיקָא, וְזֶהוּ בְּיוֹם ט"ו כְּמוֹ שֶׁהִיָּה בְּשְׁוֹשֵׁן הַבִּירָה (אַסְתֵּר ט, יח), כְּדִי לְתַקֵּן אֹתוֹ הַפָּגַם.

[שׁוּד"ט לֵיל שְׁוֹשֵׁן פּוּרִים תש"ע]

^א רָאָה בְּאֵרִיכּוֹת בְּסִפֵּר קֵב הִישֵׁר (פֶּרֶק צח). וְכֵן בְּסִפֵּר יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל (פּוּרִים, אוֹת ג): מִפְּנֵי שֶׁנִּהְיָנוּ מִסְּעוּדַתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַרְשָׁע, הִיָּינוּ שׁוֹה הִיָּה הַחֲטָא שֶׁנִּהְיָנוּ מִסְּעוּדַתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רְשָׁע, שְׂאִישׁ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר לְבוּ לְד', לֹא יוּכַל לְשַׁמּוֹחַ אֶל גִּיל כְּעַמִּים וְלִיהְנוֹת מֵהֵם, כִּי נִפְשׁוּ מֵרָה לוֹ בּוֹזְכֵרוֹ מֵהַ נַעֲשָׂה בְּנוֹ, אֲשֶׁר מֵהֲרָאוּי הִיָּה, וְכֵן הִיָּה רִצּוֹן הַבּוֹב"ה, דְּעִיקֵר הַשְּׁפַע תִּרְדַּ לְיִשְׂרָאֵל וְהַתְּמַצִּית לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם, וְכְמוֹ שֶׁהִיָּה בּוֹמֵן הַמִּקְדָּשׁ, וְעַתָּה הַהִיפֵךְ בְּעו"ה, כִּי אֵלֹה הַרְשָׁעִים וְאוֹמוֹת הָעוֹלָם לּוֹקְחִים כָּל הַשְּׁפַע וַיֵּשׁ לָהֶם כַּח לַעֲשׂוֹת סְעוּדָה כּוֹזָת, וְאֲנוּ דּוֹוִיִּים וְסַחּוּפִים ר"ל... הִרִי צַעַר וּבוֹשָׁה שִׁישׁ לוֹ לְיִשְׂרָאֵל מִזֶּה שֶׁרוֹאֵה הַרְשָׁעִים וְאוֹמוֹת הָעוֹלָם שְׁלוּוִים וְשִׁקְטִים וּבְתִים מְלֵאִים כָּל טוֹב, וְאֲנַחְנוּ עִם יִשְׂרָאֵל דּוֹוִיִּים וְסַחּוּפִים בְּצִפְיֵיתְנוּ צִפְיָנוּ לִיְהוֹנוֹת מִמָּה שִׁישְׁאִירוּ וְהַמָּה גוּי... הִרִי כְּמָה צַעַר יֵשׁ לוֹ לְהַקְב"ה מִזֶּה שֶׁרוֹאֵה הַרְמַת רֵאשׁ הַעֵבֶר"ם וּשְׁפַלּוֹת בְּנֵיוֹ, וּבְסַעוּדַת אַחְשׁוּרוֹשׁ הִיָּה לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל שְׁבִשׁוֹשֵׁן לְחַצְטַעַר עַל צַעַר הַקְב"ה... וְמָה גַם לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִי הַקּוֹדֵשׁ וְיִשְׂרָאֵל וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּחֹרְבָנָן וּבְשִׁפְלַת הַמִּצֵּב, וְלֹא דִי שֶׁלֹּא הִי' לָהֶם צַעַר רַק שֶׁנִּהְיָנוּ מִסְּעוּדַתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רְשָׁע, וְזֶה הִי' הַחֲטָא הַגְּדוֹל שֶׁלָּהֶם שֶׁגִּרְמּוּ בּוֹה דְּלֹא יִשְׁפִיעַ בְּשִׁכְנֵיתָא הַשְּׁפַע דְּנַהִיר מְלַעִילָא, כִּי בְּלֹא זֶה אֵינּוּ מוֹבֵן חֲטָאֵם.

המלכה (שם ז, ב) עד חצי המלכות ותעש, דרשו חז"ל (מגילה טו, ב) ולא דבר שחוצין למלכות ומאי ניהו בנין בית המקדש, כי לא ניתנה הרשות לבני ישראל לבנות את בית המקדש עד ימי כורש.

ולבן אף שבני ישראל הודו והללו לשמו יתברך על הצלת הגוף והנס הגדול שעשה עמם, אבל כל זמן שבית אלקים חרבה ולא זכו לבנות את בית הבחירה, לא רצו לקבוע הימים הללו ליום טוב ממש, ולכן יום טוב לא קיבלוהו עליהם. וממעם זה גופא קבעו יום מיוחד של פורים ביום חמשה עשר לכבודה של ירושלים כנ"ל, כדי לגלות בזה ולבאר הענין למה לא קבלו עליהם ליום טוב, מחמת שברון לבם על העדר יכולתם לבנות את בית המקדש בירושלים.

וביום הזה שהוא לכבודה של ירושלים אנו מתחזקים באמונה בבנין בית מקדשנו ותפארתנו, מה שלא זכינו לזה בשעתו לאחר נס פורים, שכן ככל מצב שהוא אין אנו מתייאשים מן הגאולה, אדרבה אנו מצפים ומייחלים לישועת ה' השלימה בבנין בית המקדש בתוככי ירושלים הבנויה.

הציפייה לגאולה לאחר כל שנות הגלות היא התקווה לגאולה

ביתר שאת יש לומר, כי הנה כאשר נתבונן בדבר, עינינו תחזינה נפלאות, כי לכאורה על פי דרך הטבע אחר כל השנים בגלות הקשה והמרה,

מן הזמן. ובוה אפשר להבין קצת דרכו בקודש של זקה"ק מצאנו זי"ע שהיה מאריך בשולחנו ביום שושן פורים משך שעות הרבה, ופעם נמשך הדבר למשך י"ח שעות ברציפות, וזאת כי כל ענין הפורים הוא למעלה מן הזמן, והבן.

[שוה"ט ליל שושן פורים תש"ע]

*

פורים לא נקבע ליום טוב מחמת הצער שאי אפשר לבנות את בית המקדש

נודע מה שכתב הר"ן (מגילה ב, א ד"ה ויש כאן) במעם הדבר שתיקנו יום ט"ו לכרכין המוקפין חומה, שהוא משום כבוד ארץ ישראל שהיתה חרבה. ויש לבאר הענין שהתקינו זכר לכבודה של ירושלים בימי הפורים דייקא ולא בשאר חגים ומועדים.

מציינו בנמרא (מגילה ה, ב) לגבי יום הפורים, דהספד ותענית קבילו עליהו, מלאכה לא קבילו עליהו, דמעיקרא כתיב (אסתר ט, י"ג) שמחה ומשתה ויום טוב, ולבסוף כתיב (שם, כב) לעשות אותם ימי משתה ושמחה ואילו יום טוב לא כתיב יעו"ש, ומעמא בעי מפני מה לא קבלו עליהם בני ישראל את ימי הפורים כיום טוב.

ויש לומר, דאף שזכו בני ישראל להינצל מאויביהם ממות לחיים, ושונאי ישראל והמן בראשם נחלו מפלה ותלו אותה ואת בניו על העיץ, אבל סוף כל סוף עדיין לא היתה הישועה השלימה, ועל מאמר אחשורוש לאסתר

הודיה להשי"ת על שלא אבדנו אמונתנו במשך שנות הגלות

ענין זה מתעורר ביותר בכל שנה ושנה בימי הפורים, כאשר אנו רואים שלא קבלו בני ישראל עליהם ימים אלו ליום טוב, לפי שלא זכו לישועה השלימה. וכאמור דמטעם זה גופא אנו עושים יום נוסף לכבודה של ירושלים, אשר בו אנו מודים ומהללים להשי"ת, על כי בציפיתנו ציפינו ושעדיין אנו מייחלים ומצפים לישועתו השלימה. למרות כל מה שעבר עלינו לא באנו חלילה לידי יאוש, אלא עדיין אנו אומרים 'לשנה הבאה בירושלים הבנויה' בהתלהבות גדולה כמו אותה התלהבות שאמרו אבותינו מדור דור לפני אלף שנים ויותר.

וזהו כאמור ענין יום שושן פורים, דדווקא אחרי יום הפורים שלא קבלו אותו ליום טוב משום שציפו וקיוו לבנין בית המקדש, למחרת היום אנו נותנים בו שבח והודיה להשי"ת על שאחר כל הצרות והגלות עדיין אנו מצפים לבנין בית המקדש ולא התייאשנו חלילה מן הגאולה אפילו לרגע אחד, אשר ענין זה אינו כי אם גם גדול וכח עליון הוורח בתוך עם בני ישראל, שיהא להם הכח להאמין ולצפות לביאת המשיח.

[שוה"ט ליל שושן פורים תשפ"ג]

כאשר גולה אחר גולה גלו ישראל, ובכל מקום נתכו על ראשם גורות קשות ואכזריות, הרי מתוקף הצרות היו צריכים לשכוח כליל מירושלים עיר הקודש. ובפרט שהרומאים הרשעים ימש"ו אף שינו את שם העיר ירושלים, ואת שם ארץ ישראל כינו 'פלשתינה', ומתוך מאורעות הזמן ומקרי הגלות הקשים היו בני ישראל צריכים להתייאש מן הגאולה ולהשכיח מלבם את ירושלים וארץ ישראל.

והנה לא כן הוא, ובני ישראל אינם שוכחים אף לא לרגע קט ואינם מסירים מזכרונם את זכר ירושלים עיר הקודש. וזה גופא שעדיין זכרון ירושלים עומד לנגד עינינו תמיד, היא התקוה הגדולה שבוודאי נוכח לגאולה השלימה, כמו שמבואר בספה"ק קדושת לוי (איכה, ד"ה ואומר אבד) דזה שקונן ירמיהו הגביא ואמר (איכה ג, כ-כא) זכור תזכור ותשוח עלי נפשי, זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל, וול"ק: ממה שאנו זוכרים עניינו ומרודינו ותשוח עלינו נפשנו, מזה ניכר בכירור שלא אבד נצחינו ותוחלתינו חס ושלום, כי נגזר על המת שישתכח מן הלב מחמת שנסתלק הניצחון למעלה בלי תוחלת חזרה עתה, מה שאין כן חי אינו משתכח, עכ"ל. וכזה מבאר הכתוב, דמזאת אשר זכור תזכור ותשוח עלי נפשי, זה גופא חיזוק גדול, זאת אשיב אל לבי שאני עדיין מצפה לגאולה, על כן אוחיל לו, עיי"ש דבה"ק.

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

הרימו תרומותיכם בעין יפה וברוח נדיבה למען הפצת מעיינות הקודש

הר"ר יקותיאל יהודה הלוי גרינשטיין הי"ו

רחובות

בן הרה"ח ר' שמואל זנוויל הלוי הי"ו, וחתן הרה"ח ר' אהרן הכהן הרשקוביץ הי"ו
לזכות בנו מאיר נפתלי צבי הלוי שיחי' שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר יקותיאל יהודה הלברשטאם הי"ו

קרית צאנז, טבריה

בן הרה"ג ר' יעקב שליט"א וחתן הרה"ח ר' יעקב יוסף זינגר הי"ו
לזכות בנו חיים דוד שיחי' שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר יוסף נחמיה בריל הי"ו

קרית צאנז, נתניה

בן הרב שלום יעקב הי"ו, וחתן הרה"ח ר' שלמה מאיר גרוסברגר הי"ו
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר מרדכי בריל הי"ו

קרית צאנז, נתניה

בן הרב חיים מאיר הי"ו, וחתן הרה"ח ר' אברהם נפתלי הערץ רייכמן הי"ו
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ג ר' אליעזר אסטרייכר שליט"א

בני ברק

לעילוי נשמות אביו ואמו החשובים

הרה"ח ר' משה בן הרה"ח ר' אליעזר ז"ל אסטרייכר

נלב"ע ביום ד' ניסן תשע"ח

ומרת בלומא ע"ה כ"ר צבי ז"ל

נלב"ע ביום מ"ו אדר ב' תשע"א

תנצב"ה

הרה"ג ר' חיים ישראל הלוי הורוביץ שליט"א

ראש כולל צאנז, צפת

והרה"ג ר' צבי אלימלך הלוי הורוביץ שליט"א

דומ"צ בית מדרשנו "דברי חיים", כפר גנים פ"ת

לעילוי נשמת אימם החשובה

מרת חנה רעביל ע"ה ב"ר צבי אלימלך ע"ה

אשת הרה"ח ר' אריה ז"ל – בונה ומקים בית מדרשנו "דברי חיים" בכפר גנים פ"ת

נלב"ע ביום י"ז אדר ב' תשע"ו

תנצב"ה

הרה"ח ר' מנחם מענדל רייך הי"ו

קרית בעש"ט, פתח תקוה

לעילוי נשמת אמו החשובה

מרת פרידא גילה ע"ה

בת הרה"ח ר' יצחק אייזיק הלפרין ז"ל

אשת ייבלח"ט הרה"ג ר' בן ציון רייך שליט"א – נאמן בית רבוה"ק

נלב"ע ביום י"ז אדר ב' תשע"ט

תנצב"ה

לעילוי נשמת איש תם וישר

הרה"ח ר' יוסף ב"ר יעקב שלום ז"ל קורנפלד

נלב"ע ביום י"ז אדר א' תשפ"ב

תנצב"ה

הונצה ע"י המשפחה הנכבדה הי"ו

משפחת רוט הנכבדה הי"ו

לעילוי נשמת אביהם החשוב

איש חסיד נאמן וירא אלקים

הרה"ח ר' אלימלך הכהן ב"ר יצחק אייזיק הכהן ז"ל רוט

נלב"ע ביום כ"א אדר ב' תשמ"א

תנצב"ה

הרב יחיאל ליבסטר שליט"א

בני ברק

לעילוי נשמת בנו היקר

הב' אורי פייבל ז"ל

נלב"ע ביום כ"א אדר א' תשע"ד

תנצב"ה

"... ועיקר שבעקרים לטובת נשמתי, שאם יודעין
ממני איזה חידוש אמת בתוה"ק, לפרסמה בשמי
וללמדם בישראל..."

מתוך צוואת הקודש של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע

"... בואו ונחזיק טובה לכל המתעסקים בבירור מקחו של צדיק...
ולעת הזאת אליכם אישים אקרא, קחו עמכם דברים לעמוד לימינם
ולחזק ידיהם, והיו להם לאחיעזר ולאחיסמך בעין יפה וברוח
נדיבה, כדי שיוכלו להמשיך במלאכת הקודש להפיץ תמידין
כסדרן הני מילי מעליותא אמרות טהורות דנפקי מפומי קדישא
וימשיכו לזכות את הרבים האומרים מי יראנו טוב אין טוב אלא
תורה, וזכותא רבתא דכ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה תגן במגן האלף
ותעמוד לכל העושים והמעשים כמאמז"ל ביבמות צ"ו כל ת"ח
שאומרים דבר שמועה מפיו בעוה"ז שפתותיו דובבות בקבר,
ובמרום ילמד עלינו זכות שנזכה כולנו יחד בברכה שלימה ויריק
עלינו שפע חיים וברכאין טבין ממקורא דחיי..."

מתוך אגרת קריאת קודש מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

הרימו תרומותיכם בעין יפה וברוח נדיבה

במגבית ימי הפורים

למען הפצת מעיינות הקודש

בגליונות דברי התורה מדי שבת בשבתו ומועד במועדו

*

לתרומות בכרטיס אשראי

לפנות לטלפון 052-71 40042

המחותנים, הרה"ח ר' משה דב שנק הי"ו

קרית צאנו, נתניה

והרה"ח ר' ברוך פרקש הי"ו

קרית צאנו, נתניה

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח החבר מיכאל שנק שיחי

ובתו הכלה תחי' לרגל שמחת נישואיהם במזל טוב

החתונה אי"ה ביום שלישי הבעל"ט, י"ח אדר, באולמי 'היכל רוזנברג' קרית צאנו נתניה

יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ח ר' שמואל חיים קרויס הי"ו

בני ברק

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח החבר יצחק דניאל שיחי

לרגל שמחת אירוסיו במזל טוב

עב"ג תחי' בת הרה"ח ר' אפרים פישל בלוך הי"ו

יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרב אליהו פנחס וידר שליט"א

קרית צאנו, נתניה

בן הרה"ג ר' משה מרדכי שליט"א, וחתן הרה"ג ר' אליהו גומבו שליט"א

לזכות בנו הב' אהרן שיחי שנכנס לעול המצוות במזל טוב

יזכה לראותו עולה ומתעלה במעלות התורה והיראה, ולרוב נחת ואושר כה"י

כוס של ברכה

נרים ונשא קדם ידידנו הנכבד ומאד נעלה, בנש"ק לו נאווה יקר ותהלה,

האבר"ך המו"מ בתורה, ומצויין ביר"ש טהורה, חובי"ט וצנא מלא ספרא,

מחשובי צוות הכותבים במכוננו, עוסק בבירור מקחם של צדיקים עטרות ראשנו,

הרה"ג ר' אריה ליבוש שמרלד שליט"א

לרגל השמחה במעונו בהיכנס בנו הב' אלימלך ישכר דב נ"י

לעול המצוות במזל טוב

זאת הברכה מעומק לבנו שלוחה, שיה"ר ואך קול ששון וקול שמחה,

ישמעו בביתו לרווחה, מתוך רוב נחת ושפע חיים ברכה והצלחה.

בברכה נאמנה

מרדכי טסלר שלום שטמר